

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E

Kiadó:

Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő:

Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Huszonkettődik évfolyam. VI. füzet. 1883. Juniushó.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti-Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak 3 frt kedvezményi árért járathatják.

 Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, Lipótváros, Hold-utca, 21. szám, II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék.

Az élő sövények ültetéséről és kezeléséről.

Irta: Mandelik Dániel, m. kir. erdőmester.

A kerítéseknek felállítása és fentartása jelentékeny kiadási tételt képez a birtokos évi számadásában.

Ezen kiadás annál nagyobb, minél drágább a kerítéshez szükséges faanyag s minél nagyobb a munkabér. Soóvár vidékén például, hol e tekintetben közepszerű árak állanak fenn, egy folyó méter közönséges palánkkerítés 1 frt 30—1 frt 50 krba kerül.

Számítsuk már most ki csak egy félholdnyi kiterjedésű, szabályos négyzet alaku kertnek a bekerítési költségeit, melyhez 228 folyóméter kerítés szükséges, s látni fogjuk, hogy a fentebbi egységár szerint nem kevesebb mint 319 frt 20 krt kell befektetnünk, ha kertünket nem akarjuk kerítés nélkül hagyni. És az ilyen palánk-kerítés a szükséges igazítások mellett is legfeljebb 15 éven át tart el, ugy hogy ha az igazi-

tásokra a befektetett összegnek csak egy negyed részét számítjuk is, összesen 319 frt 20 + 79 frt 80 kr = 399 frtot kell a 15 év alatt törleszteniünk, miből egy évre kamatok nélkül is 26 frt 60 kr esik.

Mindenesetre oly nagy összeg, mely a félholdnyi területnek valódi értékét és nyerhető tiszta jövedelmét, egyes rendkívüli eseteket kivéve, jóval felülmúlja.

Tisztán finanziaális szempontból tehát a kertek bekerítése pazarlásnak tekinthető, s mégis ha tekintetbe vesszük egy faluhelyen lakó művelt családnak helyzetét, azt, hogy a háztartáshoz elkerülhetlenül szükséges kert terményeket nem szerezheti be minden nap a heti vásáron, mint a hogy azt a városban lakók tehetik, el kell ismernünk, hogy faluhelyen a kerteknek fentartása költségessége daczára sem kerülhető ki.

E kényszerhelyezettel szemben nagyon üdvös volna, ha a birtokosok a drága mesterséges kerítések helyett lassanként rá szoknának a kevesebbe kerülő élő sövények alkalmazására s valószínű is, hogy így lesz, mert míg oly helyeken, hol az építőanyag bővében van és olcsó, alig lehet élő sövényt találni, fában bővelkedő vidékeken és nagyobb városokban már nem tartozik egészen a ritkaságok közé.

Sáros megyében például több helyen láttam már mintegy 8—10 évvel ezelőtt telepített galagonya sövényt, Soóvártt is van egy ilyen a faraktár körül galagonyából, a szigordi erdő-őri lagnál és a herleini fürdőben pedig egy bükkcsemetékből telepített 10—15 éves sövény.

Ezek természetesen mind csak kísérletek, még pedig, sajnálkozva tehetem hozzá, rosszul sikerült kísérletek, melyeknek főhibájuk az, hogy a sövény csemetéi mindenütt nagyon sűrűen és csonkítatlan törzsekben lettek kiültetve és további gondozásuk egészen elhanyagoltott.

Igy aztán természetesen nem is felelnek meg azon követelményeknek, melyekkel egy jó kerítésnek birni kell.

E hiányok indítottak engem arra, hogy e téren szerzett ismereteimet tisztelt szaktársaimmal is közöljem, annál is inkább, mert tudtom szerint szakkirodalmunkban ezen tárgyról még eddig semmi sem látott napvilágot.

Akár milyen kerítésnek főczélja az, hogy a bekerített területet emberek és állatoktól teljesen elzárja. Nos, én azt merem állítani, hogy egy jól ültetett és jól gondozott élő sövény, e tekintetben is felülmúl bárminemű más kerítést és különösen kerteknél alkalmazva, megbecsülhetlen szolgálatot tesz, mert, mint jól tudjuk, főleg itt szükséges, hogy a kerítés áthatolhatatlan és egyszersmind át nem hágható is legyen. A fák érett gyümölcsei másokra is, de különösen a fiatal nemzedékre, szerfelett csábító hatást gyakorolnak, melyet csak az erős akadály csillapíthat le.

A kérdés tehát csak az, hogy miképen kell az élő sövényt ültetni, hogy az áthatolhatatlan és áthághatlan legyen.

A feleletet mindjárt azzal kezdem, hogy a ki fát akar ültetni, mindenekelőtt gondoskodjék jó minőségű csemetéről. Csemetéket, mint tudjuk, kétféle módon szerezhetünk: vagy magunk neveljük őket vetőkertekben, vagy vadon felnőtt ültőzőket szerzünk be.

Volna ugyan még egy harmadik mód is, az t. i., hogy a készletet másoktól vásárolnánk, azonban nézetem szerint erdészembernek szégyen volna ehez fordulni, mert, egyes eseteket kivéve, csak szegénységi bizonyítványt állítana ki magának arról, hogy vagy nem képes a feladatra, vagy resteli a fáradságot, s inkább tiszteres áron fizeti meg azt a készletet, a mit maga jól és olcsón állíthatott volna elő.

Azt sem kell, úgy hiszem, hosszasan bizonyítgatnom, hogy a vetőkertben gonddal nevelt csemeték a vadon fel-

nötteknél jobb anyagot szolgáltatnak, s kiültetés után nemcsak biztosabban megfogamzanak, de gyorsabban is nőnek. Ezért az értelmes erdész vadonczok kiültetéséhez csak rendkívüli körülmények között forduljon.

A mi az élő sövény telepítéséhez alkalmas fanemeket illeti, úgy hiszem, hogy erre majdnem minden lombfát és cserjét fel lehet használni, sőt még a tűlevelűeket is, a mennyiben például a lúczfenyőből igen tartós és csinos kinézésű élő sövényt nevelhetünk. Mellőzendő azonban minden fanem, mely messzire szétterjedő gyökérrzettel bír, mert ha ilyent alkalmazunk, a sövénytől több méternyi távolságban is sűrűen felverődő gyökérhajtások haszontalan gyomként az egész termő talajt ellepik.

Ilyenek a fűzfák, az ákácza és különösen az ördög czérna (*lycium barbarum*), melyet, bár jó kerítést ad, nem czélszerű alkalmazni. E mellett mindenesetre figyelembe veendő az éghajlat és a talaj minősége is. Általában véve ott, a hol a növekvési viszonyok megengedik, a galagonyának nálunk honos két fáját, a *Crathegus oxyacanthát*, vagy a *Cr. monogynát* kell választani, mert e két fanem gyors növése és áthatolhatlansága miatt mindenek előtt ajánlható.

Ezért én is e sorokban egyedül a galagonya csemeték neveléséről fogok szólni, már csak azért is, mert ezen cserje felnevelésének módja, úgy hiszem, nem igen ismeretes.

A galagonyamagnak hüvelye kemény, s ezért elvetés után csak 18 hónap mulva kel ki, jó tehát, ha az őszszel gyűjtött magot egy éven át nedves homokkal vegyítve, száraz pinczében tartjuk, s gondoskodunk arról, hogy a homok időnként felkevertessék és a mutatkozó szükséghez képest mérsékelten megnedvesítettessék.

Az így gondozott mag a következő őszszel, egy évvel előbb kellően megforgatott talajba vettetik. A bevetés előtt

a talajt ásóval jó mélyen felásatjuk és az ágyak megcsinálása után 3—4 cm. mélységben minden 10 cm. távolságra, egyegy magot ültetünk. Az ágyak az év folyama alatt a gyomtól tisztán tartandók és legalább egyszer megkapálandók.

A galagonyacsemeték magból való nevelésénél csak egy nehézség fordul elő, az t. i., hogy jól csirázó magot nem minden évben lehet gyűjteni, s e miatt a vetés sikerében sem lehet mindig megbizni. Ezért biztosabban érünk célra, ha a csemetéket homlitás által neveltetjük, mi következőképen történik. A vetőkertből, vagy ha abban kevesebb számú magról nevelt csemeténk sem lenne, a szabadból erős, erőteljes csemetéket szerzünk s kiásás után 1 méter távolságu négyzet kötésben jól megmunkált termékeny talajba (faiskolába) ültetjük; kiültetés után törzseiket 8 cm-ig visszametszszük, és az első évben mutatkozó számos hajtás közül csak három erőteljest hagyunk meg, a többit május végén éles késsel simán levágjuk.

E meghagyott három hajtás, mely az első évben legalább is 30 cm. hosszúságra nő, a jövő év tavaszán jól megmunkált földbe 5—8 cm. mélyen behomlittatik.

A homlitások már az első évben meggyökereznek, úgy hogy a jövő év tavaszán mint gyökeres vesszők rendeltetésük helyére kiültethetők.

A gyökeres vesszők nevelését az anya tőkéken tovább folytathatjuk, még pedig fokozott mértékben, úgy hogy a harmadik évben a hajtásokból 5—8-at is meghagyhatunk, mert akkor már az anyatóke kellően meggyökeresedvén, kimerülés nélkül több és több hajtást képes kellően táplálni.

Ezen módon a szükséghez képest minden évben megfelelő mennyiségű erőteljes csemetét nevelhetünk, míg a magvetés alkalmazása mellett gyakran meggyűlölködünk a maghiánya : kétes csirázóképessége miatt.

A csemeték, illetőleg ültönczök megszerzésénél a szabadon felnőtt vadonczok kiásatása csak ott ajánlható, hol a galagonya nagyobb mennyiségben tenyész, hol tehát van miből válogatni, mivel nem minden törzs alkalmas ezen célra.

Kiültetésre csak fiatal, sima kérgű vadonczok valók, s a kiásásnál a főgond arra fordítandó, hogy a gyökérzet ne sértessek meg, kevés gyökérzettel bíró csemeték pedig ki se vétessenek, mert az ilyenek, ha kedvező viszonyok mellett meg is fogamzanak, több éven át sinylődni fognak, míg megfelelően meggyökereznek.

Az élő sövény telepítésénél akár veténykertben magból, akár homlítás útján sarjából nevelt csemeték, vagy szabadból kiásott vadonczok használatnak, mindenekelőtt elkerülhetlen szükséges a talajnak előleges megmunkálása, mely abban áll, hogy az ültetést megelőző tavasszal a talajt a telepítendő sövényvonal hosszában mélyen megforgatjuk (rigoliroztatjuk).

Kötött agyagos talaj egészen 1 méternyi mélységig felforgatandó, lazább szerkezetű csak 0·3—0·5 méterre. A rigolirozásnál a talajnak felső rétege külön hányandó, hogy azután az ültönczök kiültetésénél felhasználhassék.

Az ültetésre legalkalmasabb idő leginkább a talaj fekvésétől függ, emelkedett helyeken, tehát szárazabb talajon őszi ültetés ajánlható, mélyebben fekvő, rendszeren nedvesebb helyeken ellenben előnyösebb a tavaszi ültetés.

A kiültetés akként eszközöltetik, hogy a rigolirozott terület hosszában a kiültetendő csemeték gyökérzetük nagyságának megfelelő mélységű (25—30 cm.) és ugyanannyi szélességű árok ásatik, abba a beültetendő csemeték, melyeknek törzsei 10—15 cmre (3—4 szemre) visszametszetnek, 15—30 cm-nyi távolságban a soros ültetésnél ismert elővigyázattal beállítatnak, s a rigolirozás alkalmával félre rakott porhanyós

termékeny földdel egészen a gyökértővig (Wurzelstock) lazán befedetnek, befedés után pedig jól meglocsolatnak.

A meglocsolás, vagy kertészi műnyelven, a beiszapolás igen fontos, mert ezáltal a föld egyformán ülepszik el, és a gyökerek közti üregek tökéletesen kitöltetnek. A földnek lábbal való taposása, ha csak a viznek odahordása igen nagy költségbe nem kerülne, nem ajánlható, mert ily módon helyenként nagyon kemény, helyenként pedig nagyon laza lesz a föld, a gyökerek természetellenes fekvést kapnak és köztük üregek maradnak. A beiszapolás után a leülepedett föld kitöltetik a csemeték gyökertővéig.

Ott, a hol a talajjal gazdálkodni nem szükséges, hármas kötelék alkalmazható, úgy hogy a sorok 20—30 cm. távolságban fussanak.

Igy a sövény több területet foglal ugyan el, de annál áthatatlanabb lesz. Túlságos szélességben ültetni ki azonban a csemetéket azért, hogy ez által tömöttebb sövényt nyerjünk, nagy hiba volna, mert a sövény belsejében helyet foglaló hajtások a levegő és nap sugárainak jótékony befolyását nem élvezhetvén, kiszáradnának, mi által épen az ellenkező következhetnék be, az t. i., hogy a sövények lyukacsosak lennének. Legcélszerűbb vastagság a 30—40 cm.-es.

Ha a talaj kellő módon előkészítettett, a csemeték jó gyökérzettel birtak és az elültetés szabatosan megtörtént, a csemeték bizton megfogamzanak és szépen fognak nőni. Hogy pedig a célznak megfelelően nőjenek, következőkre kell ügyelni:

1-ör, hogy a csemeték a növésükhez szükséges tápanyagot megkaphassák;

2-or, hogy úgy fejlődjenek, miszerint a sűrű áthatolhatatlan sövényhez megkivántató hajtásokat szolgáltassák;

3-or, hogy a kellően felnőtt sövény okszerűen gondoztassék.

Ha a talaj a fent körülírt módon megműveltetett, a növekvéshez megkívántató kellékek már megvannak, s a növekvés előmozdításához még csak az szükséges, hogy a levegő és a csapadékok könnyen behatolhassanak a talajba. Ezen czélból igen kívánatos, hogy a talaj minden 4 hétben megkapáltassék és a gyomtól megtisztittassék.

Hogy a csemeték erőteljes hajtásokat szolgáltatassanak, szükséges azokat minden károsítás vagy csonkítás ellen megóvni, ez pedig kerítés építése által érhető el. Ezen kerítés legczélszerűbben és legolcsóbban erdei léczekből építhető oly módon, hogy 2—3 méternyi távolságban 10—15 cm. vastag karók veretnek be a földbe és azokra vizirányosan 30—40 cm. távolságban 5—7 cm. vastag erdei léczek szögeztetnek. Ott, hol apró marha ellen kell óvni a csemetéket, a vizirányos erdei léczekre 45 foknyi szög alatt, keresztbe 8—10 cm. mélyen, 15—20 cm. távolságban földbe bevert 3—4 cm. vastag léczek erősíttetnek vékony vassodronynyal. Ezen kerítés olesó és azon időn át, míg a sövény a kívánt magasságot eléri, a czélnak tökéletesen megfelel, azután elszedhető.

Régi palánkkerítés mellett élő sövényt nevelni nem lehet, mert a palánk melletti oldalon a csemeték nem fejlődhetnek ki. Ily esetben nem marad egyéb hátra, mint a deszkaborítást lebontani és helyette az oszlopok felhasználásával a fent leírt léczkerítést alkalmazni.

Az élő sövénynek főkelléke, hogy a földtől kezdve egészen a tetőig sűrű áthathatlan és áthághatlan legyen, e czélból a csemeték a következő módon kezelendők.

A kiültetés után kifakadt hajtásokból csak egy, még pedig a legerőteljesebb és lehetőleg a legsalsóbb hagyandó meg, a többi juniushó végével éles késsel lemetszendő. A következő tavaszon a meghagyott hajtás a szomszéd csemete felé, vagyis az ültető vonal hosszában földre hajtatik, és azon

a ponton, a hol a hajtás a szomszéd csemetének tövét túlhaladja, csúcsával földbe ásatik (behomlittatik) s fakampóval megerősítetik. Ezen művelet folytattatik minden egyes hajtással a sövény végeig.

A lehajlitott hajtások dúsan fakadnak, a fakadások közül azonban minden 10—10 cm. távolságra csak egy hagyatik, a többit még májushó végén el kell távolítani.

A következő év tavaszán felváltva minden harmadik hajtás, vagyis minden egymástól 30 cm. távolságban álló két hajtás, egymással kétszer-háromszor vizirányosan összecsavartatik, vagy összefonatik, úgy hogy az összefont hajtások a sövény hosszában ugyszólván vizirányosan összefont guzsalyt képezzenek.

Ezen művelet után a megelőző évi hajtások kerti ollóval minden év tavaszán 3—4 szemre lenyesendők. Ez alkalomkor azon hajtások, melyek a sövénynek meghatározott vastagságát vagy mélységét túlhaladták, a szükséghez képest szintén visszametszendők, vagy a mi még jobb, de fárasztóbb, a sövény belsejébe benyomandók.

Az ezen módon kezelt sövény 4—5 év múlva 1.25 méternyi magasságra és 30—40 cm. vastagságra felnő, mely tökéletesen elegendő a bekerített terület biztonságára nézve.

Ha a sövény a szabályos magasságot és vastagságot elérte, a további gondozás abban áll, hogy a hajtások június és szeptemberhó végével, midőn még tökéletesen meg nem fásultak, megnyesetnek.

Ezen munka sövényollóval legjobban és leggyorsabban végezhető.

A sövény szépségét nagyon emeli, ha úgy a teteje, mint az oldalak egyenes vonalakat képeznek, mely czélből a fogatosítandó nyesés előtt egy kifeszített kerti zsinór által előre meghatároztatik az egyenes vonal.

Ez az eljárás, nem lehet tagadni, az első és második esztendőben sok fáradságot okoz és értelmes és ügyes munkásokat kíván; ezért ott, hol nagy kiterjedésű élő sövény telepítendő, vagy a hol ügyes munkások nem kaphatók, más egyszerűbb mód is alkalmazható, mely abban áll, hogy a kiültetett csemeték az első évben 8—10 ctmre (három szemre) lemetszetnek, a kifakadt hajtásokból kettő vagy legfeljebb három meghagyatik, a többi mielőtt megfásulna, elmetszetik.

A következő év tavaszán a múlt évi hajtások 10—15 cm. hosszúságban (három vagy négy szemre) visszametszetnek, s ez a mivelet aztán évről-évre addig folytattatik, míg a sövény a kívánt magasságot el nem érte, minek bekövetkezése után a sövény további gondozása ugyanaz, mint az első kezelési mód mellett.

Különösen az első nyesésnél nagy gond fordítandó arra, hogy az egyenes vonaltól sem a magasságnál, sem a vastagságnál eltérés ne történjék, mert az e tekintetben ejtett hibák később igen nehezen vagy épenséggel nem igazíthatók ki.

Jól gondozott élő sövény mellett gaznak nőni nem szabad, mert az ez által beárnyékolt sövény oldalgalyai a levegő és nap sugárainak befolyásától elzárva sinylódni fognak, kiszáradnak, a sövény lyukassá válik és elveszti szépségét is, áthatatlanságát is.

Az élő sövénynek szépségét nagyon emeli, ha minden 4—6 méternyi távolságban egy-egy cserjét magasabbra hagyunk nőni a többinél, úgy hogy a sövény magasságát 0.5—1 méterrel túlhaladják. Ezen törzsek a nemes galagonyával vagy a rokonfajú pirosokkal beoltva szépen kifejlődött koronájukkal, virágjaikkal és gyümölcseikkel igen emelik a kerítés díszét.

Hátra marad még egy kérdésnek a megfejtése, a pénzügyi kérdésé, mely a mostani számító világban a legfontosabb,

t. i., hogy mennyibe kerül egy ily módon ültetett és kezelt élő sövény folyó métere?

A talajnak rigolirozása 1 méternyi mélységben 0.5 méter szélességben, vagyis 0.5 köbméter föld kiásása, közönséges kerti talajon megkiván, 1 köbméterre 0.13 napszámot számítva à 70 kr, = 09.01 krt.

4 drb 2—3 éven át csemetekertben nevelt csemete kerü költsége, 1000 drbot 1 frt 50 kr-jával számítva = 0.6 kr.

4 drb csemetének a veténykertből való ki-szedése és a leirt módon való kiültetése . . . 1.4 „

Háromszori gyomlálás, megkapálás, a felesle-ges hajtások lemetzése 0.5 □ mtrnyi területnél . 0.70 „

Egy folyó méter 1.25 magas kerítés előállít-ásához 4 darab erdei lécz. Ez az itteni vidé-ken a tisztító vágásokban kocsiszámra 50 kraj-czárjával adatik el, egy kocsira 60 darab rakható fel és a levágatással együtt 1 frt 50 krért hazaszállítható, úgy hogy egy drb $\frac{200}{60} = 3.3$ krba kerül s így 4 drb 13.02 krba.

Egy negyed napszám a kerítés csinálásához . 17.50 „

Szög és vassodrony 2.00 „

A hajtásoknak lehomlitása a második év ta-vaszán, összefonása a harmadik évben, nyeseése a 4. és 5-ik évben, a gyomlálást és tisztítást be-számítva együtt egy napszám à 70 kr . . . 70.00 kr.

Összesen . 1 frt 15 kr.

Kerülne eszerint egy félholdnyi kertnek a bekerítése 228 f. m. à 1 frt 15 kr = 262 frt 20 krba.

A galagonya szívós életénél fogva, ha kellően gondoztatik, 100 éven túl is kitart, tehát a fenti 262 frt 29 krnyi költ-ségből évenként 2 frt 63 kr volna törlesztendő,

A sövény évenkénti gondozási költsége méterenként $\frac{1}{2}$ krnál nem kerülhet többbe, mert egy ügyes napszámos jó kerti ollóval naponta 300 folyómétert is megnyeshet, tehát a például vett $\frac{1}{2}$ holdnyi kertnél, vagyis 228 méter kerítésnél a költség legfeljebb 1 frt 14 kr lenne, melyhez ha hozzáadjuk a 2 frt 63 krnyi telepítési költséget, a bekerítés összes költsége évenként 3 frt 77 krt tesz ki.

A cikkem elején említett palánkkerítés költségeit 26 frt 60 kr-ra számítottam volt, az élő sövénynél ugyanazon cél 3 frt 77 krnyi költséggel érhető el, tehát ez utóbbi 22 frt 87 krnyi megtakarítással járna minden félholdnyi kertnél.

Nem tekintve más előnyöket, az élő sövények hasznos voltát már magában véve ez a számítási eredmény is eléggé igazolja.

Egy siklószerű be- vagy kirakó szerkezet a tűzifa usztatásnál.

Irta: Marosi Ferencz, m. kir. erdész.

Erdei termékeink szállításánál, a hol csak a viszonyok megengedik, a vízi utat választjuk, mely jöllehet néha nagyon költséges építményeket igényel, mégis legolesőbbnek mondható. Ennélfogva nemcsak a fővölgyeket, de a többé-kevésbé alkalmas mellékvölgyeket is az usztatásnak megfelelőleg rendezzük be. Minthogy azonban egy ily mellékvölgy is rendszeren több harmadrendű völgy által képeztetik, melyekben az évi vágások terülnek el, a vágásból az usztató patakig termékeinket csusztatókon vagy usztató csatornákon kell közeli-tenünk. Ezek lényegökben mindenütt egy és ugyanazok, szerkezetök egyes részeiben azonban vidékenként és munkásnép szerint itt-ott némi eltérést mutatnak. Minden vidék ragaszkodik a maga módjához, s változtatásokat csak ott tesz rajta,

a hol azt a gyakorlat okvetetlenül szükségesnek és czélszerűnek mutatja. Épen ezért a néptől, melyet mindenre a gyakorlat tanít meg, nem egy praktikus dolgot lehet ellesni. Ilyen például az a be- és kirakásra használható siklószerű szerkezet is, mely az ungvári uradalomban alkalmazásban van, s mely az usztatás czélszerű vezetésére minden tekintetben igen előnyösnek bizonyult. Lehet, hogy az másutt is előfordul, de még ezen esetben sem vélek fölösleges munkát végezni, ha azt itt megismertetem, mert meg vagyok győződve, hogy általánosan még sem ismert ez a szerkezet; e nézetemben megerősít azon körülmény is, hogy egy hasonló szerkezet, mely a folyó évben a sóvári uradalomban állítottatott fel, szorosán az itteninek mintája után készült.

E be- vagy kirakó szerkezet, vagy röviden nevezve sikló, nem egyéb, mint egy padlókból összeállított usztató csatorna, vagy még jobban mondva, usztató csatornavég, mely a leérkező tűzifának tetszés szerinti helyen való kibocsátása végett egyes helyeken megfelelő oldalkapukkal van ellátva. Ez a szerkezet lényege. Czélja és feladata pedig az, hogy az usztató csatornának a végén, mint annak kiegészítő része, a leérkező tűzifát olyképen rakja be a patakba, hogy abban azon esetre, ha magában az usztató patakban nem volna elegendő viz arra, hogy a különben egy helyen lebukó hasábokat azonnal tovább vigye, ne képződjék oly nagy farakás, hogy az az usztatást akár a főpontokban, akár a mellécsatornában akadályozhassa. Mert ily esetekben igen könnyen megtörténhetik, hogy addig, a míg természetes módon usztatásra alkalmas viz képződik, vagy a míg a mesterségesen gyűjtött víz megérkezik, a főmederben akkora rakás képződik, hogy azt csak nagy munkaerővel és költséggel lehet ismét szétszedni; vagy megfordítva, ha ezt ki akarnók kerülni, nem lenne más mód, mint egy időn túl a mellékvölgyben is beszüntetni az

usztatást, a mi pedig szintén hátránnyal volna összekötve, mert az ily kisebb mellékvölgyekben minden legkisebb csapadékot sietve s a maga idejében fel kell használni.

Ilyen körülmények között tehát kétségtelen, hogy az említett siklószerű szerkezet igen jó szolgálatot tesz, mert a rajta alkalmazott kapuk felnyitása és bezárása által a szerkezet hosszában képezett rakások magasságát a mederben tetszés szerint szabályozhatjuk, úgy hogy ha a főpatakban a vízállás a szükséges magasságot eléri, az usztatás fennakadás nélkül folytatható.

És ennek az egész szerkezetnek a kezeléséhez egy ügyesebb munkás tökéletesen elegendő.

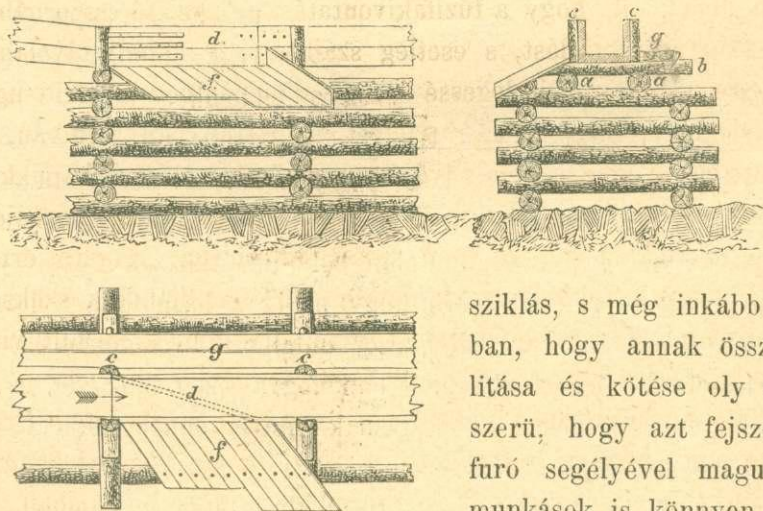
Azonban nemcsak mint valamely usztató csatorna kiegészítő része alkalmaztathatik a sikló, hanem önállóan is. Például rakhelyen, mint Soóvárt látható. Itt a sikló előnyös volta abban áll, hogy a tűzifakivontatást az usztató csatornából s azután az elhordást, s esetleg szállítást, a rakhely távolabbi helyeire részben feleslegessé teszi, a mennyiben a sikló ugy alkalmazható, hogy az a rakhelyet több irányban befutván, a viszonyoknak megfelelő távolságban mindkét oldalon kapukkal legyen ellátva, úgy hogy a leérkező tűzifa ott halmozódjék össze rakássá, a hol az épen sarangoltatni fog. Magától értődik, hogy a rakhely a víz levezethetése céljából a szükséges eséssel s a sikló mindkét oldalán erősen kiburkolt vízlevezető csatornákkal kell hogy birjon.

Lássuk már most milyen egy ilyen sikló szerkezete? Erre nézve úgy hiszem legcélszerűbb lesz, ha az ungvári uradalomban alkalmazásban volt szerkezetet mutatom be rajzban.

A Szirova nevezetű patak mintegy 15 kilométer hosszban használható usztatási célokra, úgy hogy évenként 10.000—15.000 ürméter tűzifa usztatható le azon. Bár a főpatak számos mellékvölgy által gyámolittatik, több napig tartó usza-

vízét rendszeresen csak hóolvadás, tavaszi vagy őszi tartós esőzések után várhatni, mert a meredek oldalak között a csapadékok gyorsan lefolynak, másrészt pedig a gyorsan lerohanó ár görgeteggel tölti meg a medret, úgy hogy az usztatás csak magasabb vízállás mellett eszközölhető czélszerűen. Ily körülmények között lett itt egy mellékvölgyben egy usztató-csatorna építve a tűzifa leszállítására, melyhez a csapadékok egy olcsó és kezdetleges zárépitmény által lettek összegyűjtve; de mert számolni kellett itt a főpatak természetével s sajátos hátrányával, a csatorna beszakadásánál az alább ismertetett négy kapuval ellátott siklószerkezet alkalmaztatott.

Ezen sikló alépitménye 25—30 cm. vastag gömbölyű bükkfából előállított szekrénymű, mely közvetlenül a part mentén ezzel párhuzamosan húzódik. Hogy éppen szekrény lett itt felhasználva, ennek okát abban keresem, hogy a talaj

1-ső ábra.

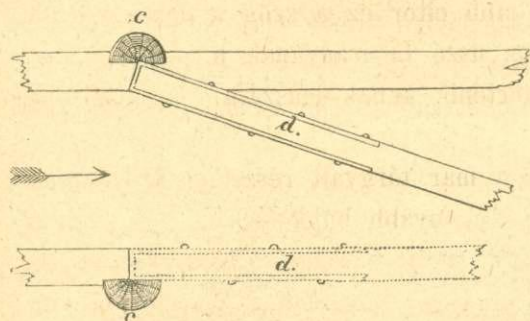
sziklás, s még inkább abban, hogy annak összeállítására és kötésére oly egyszerű, hogy azt fejsze és furó segélyével maguk a munkások is könnyen előállítják.

A szekrényn 20—25 cm. gömbölyű bükkfából készült talpgerendák (a) húzódnak végig, melyeken a szintén gömbölyű bükkfából előállított (b) párnafák nyugosznak. Ezekre

van elhelyezve a tulajdonképeni sikló, melynek belső szélessége és magassága 0·7 mtr. Evégből a sikló fala felé eső részen megbárdolt oszlopok (*c*) csapoztatnak be a párnafákba (*b*), hogy a sikló falai azokhoz megerősíthetők legyenek. Az oldalak, valamint a fenék is, bükkpadlókból készültek s a megerősítéshez mindenütt egyszerű faszegek használtattak. A vízhatlanság itt egyik főkéllék lévén, a padlók érintkezési helyein netalán mutatkozó hézagok mohával jól kitömtek.

A meder felé néző részen egymástól egyenlő távolságban alkalmaztattak a kapuk (*d*), melyeknek hossza 3 mtr., magasságuk pedig megfelel a sikló oldalfala magasságának.

A kapu mozgását a sarkpántok teszik lehetővé.

2-ik ábra.

A nyitás csak befelé, az ellenkező oldal felé történhetik, úgy hogy a kapu nyíló vége beleillik a sikló ellenkező oldalfalának megfelelő bevágásába. Ez azért szükséges, hogy a hasábfa

a kapu kiálló végébe minduntalan bele ne ütközzék s azt egyhamar meg ne rongálja. Minthogy pedig a hasábfa a nyitott kapunak leginkább az ellenkező oldalhoz legközelebb eső részéhez ütődik legerősebben, s ennél fogva ezen rész van legnagyobb dörzsölésnek és koptatásnak kitéve, ennek mérséklése végett három vaspánt védi ezen részt.

A kapu alatt folytatólagosan alkalmaztatik a kapunyílás hosszának megfelelő hömpölyítő vagy bukó (*f*), mely a nyitott kapu iránya szerint a sikló falával kisebb-nagyobb szöget alkot. Legczélszerűbb a 40—45 fokos elhajlás. A jelen esetben a hömpölyítő négy oldalt megbárdolt vékonyabb méretű

bükkből készült s a megfelelő hosszgerendákra, mint tartókra, egyszerű faszegekkel lett odaerősítve.

Mint hogy az uszó hasábfa a kapuhoz érve, annak irányát követi, nehogy a hőmpolyitóról a víznyomás által oldalra lökessék, a hőmpolyitónak ezen részén, a csusztatókhöz hasonlóan, nyeregfa alkalmaztatik.

A hőmpolyitó célja az, hogy a kapunyíláson kitakarodó hasáb ne közvetlenül a szekrény elé essék le, hanem beljebb lökessék a mederbe. Hossza a viszonyok szerint 1,5—3 mtrig terjedhet, szélessége pedig mindannyiszor megfelel a kapunyílás hosszának.

A nyitott kapu bizonyos szög alatt találkozik az ellenkező oldalfallal. Minél inkább eltér ez a szög a derékszögtől, annál kevésbé érezhető az uszó fa irányának hirtelen megtérése, annál könnyebben történik annak leuszása s annál kisebb a kapu koptatása.

A keresztmetszetben a már tárgyalt részekén kívül még két egymás mellett fekvő vékonyabb bükkgerenda (*g*), van a part felőli részen elhelyezve, mely azonban csak felső részén van durván megbárdolva s a (*b*) párnafához faszegekkel van odaerősítve, illetőleg, az oldaleltolás megakadályozása végett kívülről egy erősebb faszeggel van ellátva. Ezen hidlás közlekedésül szolgál a sikló működése alkalmával; azon foglal ugyanis állást a sikló kezelésével megbizott munkás, ki hogy mozgásában legkevésbé se legyen akadályozva, czélszerű talpvassal is elláttatik. A munkásnak egyéb dolga nincs, mint a megakadó hasábokat felszabadítani, a szükség szerint a kapukat zárni vagy nyitni, mit csáklyája segélyével könnyen végez. Megjegyzem, hogy a kapuk rövid időközökben felváltva használtatnak s nem váratik be az, hogy pl. egy kapu alatt egy teljes rakás képződjék, ellenkezőleg a főfigyelem oda irányul, hogy a sikló egész hosszában mindenütt egyenlő torlaszmagas-

ság éressék el, mi a rakás tömörebb alkotását czélozza, hogy így az usztatóvíz a réseken ki nem szabadulhatván, az egész torlaszt maga előtt nyomja s azt megbontva, eltávolítsa.

Az előadottakból kiviláglik, hogy egy ily sikló építése az erdőn igen egyszerű, s azt maguk a munkások is minden nehézség nélkül elkészíthetik, mert nem kívántatik hozzá sem pontosabb, vagy komplikáltabb kötémód, sem finomabb munka. Az egész faalkotmány fejsze- és furóval elkészíthető, s legfeljebb a padlók előállítására kell még egy ácsfűrész.

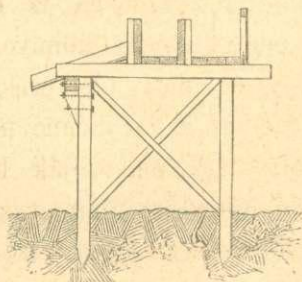
Hogy milyen eséssel birjon a sikló, e tekintetben a helyi viszonyok irányadók. Nagy esés nem czélszerű, mert e mellett a fa nagy erővel érkezhén le, utjában nemcsak rombolólag hathat, de önmaga is többé-kevésbé megsérülhet; csekély esés mellett pedig könnyen megakadhat. A hol elegendő vízmennyiség áll rendelkezésre, legczélszerűbb lesz az oly esés, mely mellett a víz benne mérsékelt sebességgel folyik. A munkások ezt úgy puhatolják ki, mint a vizes csúsztatóknál, t. i. az ideiglenesen alátámasztott kész szakaszba vizet eresztenek be s ennek lefolyási sebessége szerint határozzák meg annak elhelyezési magasságát. Ha azonban a viszonyok megnehezítik a szabályos esés betartását, oly szerkezetet kell berendeznünk, melylyel a siklóba omló víz mennyiségét tetszés szerint szabályozhatjuk. Nagy esésnél például a víz egy részét lecsapoljuk s a túlságos sebességet ez által mérsékeljük, kis esésnél pedig több vizet eresztünk be s ezzel gyámolítjuk a sebességet. A helyi körülmények határozzák meg egyszersmind azt is, hogy milyen legyen a sikló szélessége s az oldalfalak magassága, mely a rendelkezésre álló vízmennyiség szerint legczélszerűbben 0·5—0·8 méter között választható. Eszerint a kapuk hossza is 1·5—3 méter között fog ingadozni.

Nem hagyhatom itt megemlítés nélkül azt sem, hogy a menniyre csak lehetséges, a siklót egyenes vonalban kell épi-

teni, mert a mint a csuszatóknál a görbületekben mutatkoznak a legnagyobb akadályok a hasábok kilöketése vagy összeroldása folytán, ép úgy kikerülhetetlenek lesznek ezen hátrányok a görbületekkel bíró siklószerkezetenél is.

Erdőben, hol a sikló csak bizonyos időtartamra, 4—6 évre szükségeltetik s azután ismét másutt építendő, legcélszerűbben az építkezés közvetlen közelében nyerhető faanyag használható fel, a legtöbb esetben tehát a bükk, mely mindjárt az építkezési hely közelében dönthető és építhető be. Tartósabb anyag s költségesebb építmény csak ott indokolt, a hol az évek hosszú során át nagyobb készlet leszállítására fog használtatni. Ily esetben legmegfelelőbb a tölgy.

A második keresztmetszeten (3. ábra) egy más szerkezetet kívánok bemutatni, mely ily sikló építésénél szintén célszerűen felhasználható. Az egész szerkezet két czölöpből áll, melyek 2—3 mtrnyire a földbe beveretnek s ezekre rácsapoztatik a süvegfa. Ezen nyugszik a 3—5 mtr hosszú szakaszokból álló

3-ik ábra.

sikló, úgy, hogy két szakasz találkozási pontja épen a süvegfán történjék. Az egyes szakaszok hossza határozza meg ennélfogva a czölöpök egymástóli távolságát. Két czölöp között a szilárdabb állás elérése céljából megfelelő keresztkötők alkalmaztatnak feszítőkül. A bukó elhelyezésére egy gerenda szolgál, mely az esés céljából, közvetlenül a süvegfa alatt, a szakasz hosszában a czölöpökhöz van csavarokkal megerősítve s ezenfelül a szintén a czölöpökhöz erősített fekágyon nyugszik. A bukó másik vége pedig egy, a süvegfába beeresztett hevederen nyugszik, mely a sikló fenékmagassága alatt oly mélyen van elhelyezve, hogy a bukó kiindulási pontja egyenlő magasságu legyen a sikló fenékmagasságával. Ezekon

kivül a sikló egyik oldalán egy korláttal ellátott 1 mtr. széles erkély van, melynek egy oldalon való alkalmazása még akkor is elegendő, ha a sikló mindkét oldalon kapukkal is van ellátva. A bukó kinyulásának hossza, a sikló és erkély szélessége határozzák meg ennél fogva két-két czölöp egymás melletti távolságát.

Mi által fokozható a szénnyeremény?

Irta: Muissy István.

A szenítés eredményére nemcsak a fanem s a szenítés módja, hanem sok olyan dolog is befolyással van, mely tisztán a kezelési rendszertől függ. Ugyhiszem tehát, nem lesz felesleges munka, ha hosszás gyakorlati tapasztalataim alapján, erre vonatkozólag itt egyet-mást elmondok.

Legelőször is megemlítem, hogy mintegy tiz évi működésem alatt mindig azt tapasztaltam, hogy a száraz fa szenítésénél 5, egész 10 százalékkal is nagyobb az eredmény, mintha nem egészen száraz, vagy nyersebb fa szenítettik; sőt arról is meggyőződtem, hogy ha csak kevés nyers fa vegyül is a száraz közé, már jelentékenyen alább száll a nyeremény, valószínűen azért, mert az égés nem lehet egyenletes.

E körülményre először az a tapasztalat tett figyelmissé, hogy az új szerűn készült első szénboksából mindig kevesebb, a későbbiekből ellenben fokozatosan több és több szén nyeretett, mert ezekhez a fa már jóval előbb volt vágva. Ugyanerre figyelmeztetett egy másik körülmény is.

Azon kincstári bányaművek, melyeknek szénszükségletét én fedeztem, az előírányzott szenet, hatáskörükön kívül eső viszonyoknál fogva, nem használhatták fel rendesen, hanem egyszer kevesebbet, máskor megint többet fogyasztottak ugyan-

azon idő alatt, úgy hogy ehez képest a szenítés is hol lassabb, hol gyorsabb menetben vitetett keresztül a rendelkezésre álló fakészletből.

Ilyenkor is mindig azt tapasztaltam, hogy a kihozatal mindig nagyobb volt, ha lassabban fogyott a szén, mert ekkor nagyobb volt a fakészlet is, és aránylag régibb, szárazabb fát lehetett felhasználni, míg ha a szén gyorsan fogyott, rendesen nyersebb fából is szorgalmaznom kellett a szenítést.

Mindezt nem azért hoztam fel, mintha új dolog volna, hisz az utolsó szénmester is tudja, hogy a szárazabb fa több szenet ad, de rá akartam mutatni arra a nagy hátrányra, mely a fakészlet-hiányból származik, hogy ennek alapján aztán kimondhassam azt a meggyőződésemet, miszerint az állandó szenítésnél egy évi fakészlet sohasem elegendő arra, hogy mindig elég száraz fát lehessen égetni, s hogy ennek folytán az eredmény kielégítő legyen.

Egy évi fakészlet csak akkor lehetne elégséges, ha az év folyamán át szenitendő fa legalább is a megelőző évi június hava végéig mind letarolva és rakásba rakva lehetne. Ez azonban nem mindig vihető ki, mert a tavaszi és nyári hónapokban nem lehet elegendő földművelő munkást kapni a favágáshoz, az állandó erdei munkásokat pedig ha erre rászorítanánk, miféle munkát adhatnánk akkor nekik az év második felében?

Rendesen úgy van, hogy a szénfa termelést az egész évre kell felosztani, mert a favágó csak így marad helyben. Másfelől a szenítés sokkal olcsóbb, ha nagyobb famennyiség adatik át a szénmesternek, s ezért az egy évi készletet rendesen egyszerre kell a szenítők közt kiosztani, minek folytán egyik vagy másik szénmester mindig nyersebb fát fog kapni. Ha pedig ezt kikerülendők, csak száraz fát adatunk ki, nagyobbodnak a költségek, mert több szérüt kell építeni, és a már

elkészített csusztatók, utak stb. költségei kevesebb szénfára oszlanak el, s a szénnyeremény is alább száll, mert többször kell új szérükön szeníteni.

Lehetne ugyan a papíron oly módot is kiokoskodni, hogy ha például évenként 36.000 köbméter fát kellene felszeníteni, akkor azon év elején, melynek folyamán át a szenítés történik, a készletnek $\frac{1}{12}$ része [3000 köbméter] tizenkét; $\frac{1}{12}$ tizenegy stb., az utolsó 12-ed része pedig egy hónappal előbb vágott legyen, s e részletek közül mindenik akkor adassék át az illető szénmesternek, midőn már 12 hónapig rakásban állt.

Ez az eljárás azonban gyakorlatilag sehol sem volna keresztül vihető, már csak azért sem, mert a magasabb hegyeken, hol a szenítés leggyakrabban történik, a szénhelyek területe a terepviszonyok miatt nem egyenlő, s ennél fogva sem a vágás, sem a szénhely nem osztható fel bizonyos egyenlő részekre.

De különben is a sokféle elemi csapás, a munkások megbetegedése, a kevesebb szénfogyasztás stb. mindjárt felbontanák a rendet.

Ezért én okvetetlenül szükségesnek tartom, hogy állandó szenítésnél legalább is másfélévi szükségletnek megfelelő készlet álljon az erdész rendelkezésére, mert e nélkül kielégítő eredményt a szenítésnél nem lehet elérni. Egyébiránt ez nem is jár nehézséggel, a mennyiben más áldozat nem szükséges hozzá, minthogy egy félévi készlet termelési költsége egy évvel hamarabb adassék ki, mint különben szükséges.

Az ebből származó kamatveszteség pedig sokkal csekélyebb, mint az, mely a készlet-hiányból származhatik.

Mert ha például csupán azt vesszük számításba, hogy a készlet-hiány folytán az évi szükségletnek, pl. 36.000 köbmé-

ternek mindössze egy negyedrésze fog nyersen felszenítetteti, s hogy ennek folytán ezen mennyiségnél az eredmény legalább 5⁰/₀-kal kisebb lesz, a veszteség a mi viszonyaink között már ekkor is többre rug, mint a mennyit egy félelvi készlet termelési költségének egy évi kamata kitesz.

A készlet egynegyedét kitevő 4000 köbméter nyers fánál ugyanis ez az 5⁰/₀ veszteség (feltéve, hogy 1 köbméter száraz fa 4.64 hectoliter szenet ad) nem kevesebb mint 928 hectoliterre rug, ennek pedig az értéke, ha egy hectolitert a fuvarbér levonása után 22 krral számítunk, $928 \times 22 = 204$ frt 16 krra tehető, holott a félelvi készlet (18.000 köbméter) termelési költsége, köbméterenként 22 krt véve fel, 3960 frtot, s illetőleg ennek egy évi kamata csak (3960×0.05) 198 forintot tesz.

És ez a számítás még igen mérsékelt. Bizonyíthatják ezt a következő adatok, melyek a gyakorlati életből vannak meritve s így egészen megbízhatók. A nagy-bányai főerdőhivatal öt erdőgondnokságában 1872-től 1879-ig összesen 811.925 köbméter fa lett felszenítve, s ebből 3,792.520 hectoliter, vagyis köbméterenként 4.67 hectoliter szén állítottatott elő. Ugyanezen idő alatt az én gondnokságomban, hol lehetőségig mindig igyekeztem legalább 1¹/₃ évi készletet tartani, 190.202 köbméterből 960.326 hectolitert hoztam ki, vagyis köbméterenként 5.05 hectolitert. A különbség tehát itt jóval nagyobb, mint a mennyi előbb feltételeztetett, nevezetesen nem 5⁰/₀-ot, honnan 8⁰/₀-ot tesz.

Egy másik körülmény, melyre a szénüzletnél nagy gondot kell fordítani, az, hogy a szenítőktől megkivánt minimális szénnyeremény helyesen szabassék meg. Tulságos magasra vett kihozatallal sohasem lehet kijönni; csekély kihozatalt követelő szabály pedig valóságosan káros, mert egyrészt nem buzdítja kellő utánjárásra a kezelő tiszteket, s másrészt

hanyag szenítésre vezeti a szénmestert, sőt visszaélésekre is alkalmat adhat. A nagy-bányai kerületben a minimális szénnyeremény köbméterenkint 4·64 hectoliterre van felvéve; én ezt kevésnek tartom, s erős a meggyőződéselem, miszerint azt minden viszonyok közt legalább 4·8 hectoliterre lehet emelni, annál is inkább, mert a mostani tétel a régi köbőlre megállapított minimális szénnyereményből lett átszámítva, még pedig szerény véleményem szerint nem egészen helyesen.

A régi köből = 6·821 köbméter fa után ugyanis 10 mérőt = 31·579 hectoliter szenet számítottak, a miből igaz ugyan, hogy egy köbméterre 4·644 hectoliter esik, de itt véleményem szerint nem szabad számításon kívül hagyni, hogy az aszréteg akkor minden 3 lábra 3 hüvelyk, vagyis a magasságnak $\frac{3}{36} = 0·083$ része volt, míg most egy méterre egy deciméter, vagyis a magasság 0·1 része esik.

A fatömeg tehát most tulajdonképen 0·017 részzel nagyobb, s így a kihozatalnak $4·644 + (4·644 \times 0·017) = 4·644 + 0·078 = 4·722$ hektoliternek kellene lenni. Ezen kívül az is tekintetbe veendő, hogy most a szénfa csak $1\frac{1}{2}$ méter hosszú, tehát rövidebb mint előbb volt, s így a rakások tömörtartalma nagyobb; továbbá hogy a mostani 2 hektolitert tartó mérő is kisebb s így ugyanazon mennyiségű szénből aránylag több hektoliter mérhető ki.

Az előbbivel kapcsolatban jól kell továbbá figyelni arra is, hogy a szénmesterek a szenítést ne siettessék. A gyakorlatban a havi munka rendszeren a hó végén vétetik számba; a szénmester tehát, hogy munkájáért minél több fizetést kapjon, emberi gyengeség folytán, ha nem is rendszeren, de legalább a hó végével, a beszámolás előtt, siettetni igyekszik a szenítést, a mi megint káros, mert a siettetés csak nagyobb tüzzel érhető el, nagyobb tüznél pedig több tüzelőanyag fogyván el, a szénnyeremény okvetlenül kisebb lesz.

De ezen kívül, az ilyen siettetett szenítés alkalmával a nyert szén nagyon porlékony, úgy hogy a szállításnál és mérésnél az apadás egész 10 százalékig emelkedhetik.

Az apadásra különben az utak minősége is igen nagy befolyással van. A szállításnál ugyanis az el nem kerülhető rázkódás miatt mindig veszendőbe megy valami; míg azonban e veszteség jó utakon a minimumra, $\frac{1}{2}$ — 2% -ra szállhat le, rossz utakon, különösen ha a szén is rossz, 7 — 10% -ra is felemelkedhetik. Kiterjedt szénüzletnél tehát az utak mindig a lehető legjobb karban tartandók.

A költségek mindenesetre busásan visszatérülnek, mert hisz ha egy utvonalon évenként csak 150.000 hektoliter szenet kell is szállítanunk, és az ut jó karban tartása által az apadást csak 1% -kal szállítjuk is lejjebb, a haszon 1500 hektolitert, vagy pénzben számítva ($1500 \times 22 \text{ kr} =$) 330 forintot tesz ki, s e mellett a szállítás is bizonyára olcsóbb lesz, mint valami elhanyagolt uton.

Végül még csak egyet kívánok azoknak, kik szenítéssel foglalkoznak, figyelmébe ajánlani, azt t. i. hogy a szénfa átvételénél, vagy mint mondani szokták, beszámolásánál a lehető legnagyobb gonddal járjanak el, mert a szenítés kedvezőtlen eredménye gyakran a szénfa hiányos méreteiből származik.

Fiatal, kezdő tisztviselők, kik mindenkiről jót tételeznek fel, többé-kevésbé megszoktak bizni munkásaikban. Pedig ez a jóhiszemőség ily dolgokban nem mindig indokolt.

Minden favágónak főtörekvése, hogy a beszámolásnál lehető sok köbmétert mutasson ki, s ennek a szándékának a kivitelére aztán sok mindenféle furfangot felhasznál.

Ilyen furfang például, hogy a munkás a két méter hosszú mérő rudat a hátsó végén úgy fogja meg, hogy keze a végét

eltakarja, s munka alatt aztán minden rúdmérésnél 2—4 centiméterrel visszafelé nyomja s e mellett úgy intézi a dolgot, hogy mire a rakás végéhez ér, a felszámított egész rudakon felül még 20—30 centiméter fennmarad. Látszólag tehát bőven mértnek tetszik a rakás, tényleg azonban nem csak bő mérésről nincs szó, de a pontos utánmérésnél gyakran hiányt is lehet találni.

És ezt sohasem szabad kicsinyelni, mert ha havonként csak 3000 köbméter $1\frac{1}{2}$ méter hosszú szénfát kell is átvenni, s az ennek megfelelő 1000 rudmérésnél a munkás rudanként csak egy centimétert hibázik is, a hiány 10 köbmétert tesz ki, ez pedig már nem jelentéktelen.

Velem, mint kezdő erdészszel az is megtörtént, hogy a favágók 2—3 hónapon át következetesen mindenütt 2 centiméterrel rövidebb rudak szerint rakták és mérték a fát.

Eleinte természetesen nem is gondoltam arra, hogy munkásaim így megcsalhatnának, később azonban észrevettem a dolgot, s újból megmértetve az utolsó két hónapban átvett rakásokat, nem kevesebb mint 300 köbméter hiányt találtam. Ezt aztán úgy hoztam be, hogy a következő hónapban minden munkás rakásából levontam az előbb nála talált hiányt. Hibájukat, azzal mentegetvén magukat, hogy másnak rudja után vették a mértéket, mind beismerték, de az elsőt, a ki a rudat megrövidítette, természetesen nem lehetett kipuhatolni.

Az sem ritkaság, hogy a magasság csak elől van megrendesen és nem a rakás egész vonalán. Némelyek meg úgy rakják a fát, mintha csak szárítás volna a célja, tele üregekkel, s nem egyszer iv alaku rakásokba, úgy, hogy ha az ember a külső oldalt méreti meg, többet mér a valóságnál; gyakran a rakás hátulsó oldalán egy-egy vastag talpot találhatni, hogy a vékonyabb végükkel arra rakott hasábok ott is

kiadják a mértéket; vagy pedig bedugják a nagyobb üregeket elől rövidebb fadarabokkal, és hogy a hátsó üregeket észre venni ne lehessen, felhalmozzák a galy- és rözsefát a rakás mellé úgy, hogy ahhoz közelíteni sem lehet; hegyoldalakon pedig a rakáskarókat függőlegesen verik a földbe stb.

Mindezekre tehát ép úgy ügyelni kell, mint a mennyire nem volna viszont helyes, ha az erdész a rendesnél nagyobb méreteket követelne a munkásoktól.

A sarjerdőkben alkalmazható vágásmód kérdéséhez.

Irta: Tavi Gusztáv, m. kir. erdészjelölt.

A sarjerdőt, ritka kivétellel, mindenütt fejszével vágják. Ezt a módot ajánlják nemcsak a régibb, hanem az újabb erdészeti művek szerzői is. Így Gayer nem rég kiadott erdőtenyésztés tanában a fűrész, mint sarjerdő levágására használt eszköz ellen felhossa, hogy az ez által képezett vágáslap érdekesebb a fejszével vágottnál, s e miatt a lassabban lefolyó esővíz a tuskó korhadását tetemesen elősegíti.

Ettől eltérőleg Esztergom város 50 éves fordában kezelt erőteljes növésű tölgy sarjerdőjében mindenütt a fűrész használgják és az eredmény annyira meglepő, hogy én mintegy kötelességemnek tartom arra a t. szaktársaknak is felhívni a figyelmét, annyival is inkább, mert reményelem, hogy azok a t. szaktársak, kiknek szintén alkalmuk van e kérdéssel behatóbban foglalkozni, a maguk részéről is nyilvánosságra hozzák e téren tett tapasztalataikat.

Az említett erdőben több fiatal vágásterületet bejártam, s mindenütt úgy találtam, hogy a sarjadék igen dús s e mellett majdnem tisztán tő- és gyökérsarjakból áll, úgy hogy szükségesnek láttam közülök többet kihuzni, hogy biztos meggyőző-

dést szerezzek keletkezésük felől. Hogy mennyire előnyös a sarjak ily természetű képződése az erdő jövőjére nézve, úgyhiszem felesleges volna itt bővebben tárgyalni, s csupán azért emlitem fel, hogy hozzá tehessem, miszerint ezek a sarjak mind fűrész után keletkeztek.

Igaz ugyan, hogy e tő- és gyökérsarjak dús fejlődésére első sorban bizonyára az erőteljes, humuszban gazdag talaj volt a legnagyobb befolyással, de nem tartom valószínűtlennek azt sem, hogy a vágásmódnak is volt benne némi része.

De ha az eredményt nem is vesszük figyelembe, ugyanis el lehet mondani, hogy a fűrészszel való vágásnak az a módja, melyet Nozdrovitzky erdőmester ur Esztergom város erdeiben meghonosított, elméletileg véve is magában foglalja minden kellékét a helyes sarjerdő-vágásnak, a mennyiben a fűrész egészen alacsony tuskót hagy, a kérget kiméli, vágáslapja pedig ferdén fekvő sima sikot képez.

A mi a tuskók magasságát illeti, az a 20—30 ctm. átmérőjű törzseknél is alig tesz 10—15 centimétert, míg a fejszével való döntésnél alig hihető, hogy a derekát kiméli favágót az erdőtiszt a lehető legnagyobb szigorral is ily alacsony tuskó hagyására bírhatta.

A fűrészszel való döntésnél ezt az előnyt maga a kivitel módja biztosítja; mert a favágó itt térdelve végzi munkáját, térdeit az esetleges nedvesség vagy hótól, melyet azonban előbb nagyjából eltakarított, többret összehajtott nemezdarabbal védve.

A mi a vágáslap simaságát illeti, szintén nem lehet kétségbe vonni, hogy a fűrészszel simább felületű vágást lehet eszközölni, mint a fejszével, különösen ha a törzsek kissé vastagabbak és a keményebb fanemekből valók; mert a fűrész után mindig egyenes sik marad hátra, míg a fejsze, ha még olyan éles is, minden ismételt csapás után uj és uj barázdát hagy.

A tuskó kérgének, vagy magának a tuskónak megsértését is, könnyen ki lehet kerülni a fűrészszel, ha a dőlés irányában fekvő oldalon kis hajkot vágatunk s ez által egyrészt a lejtősen eszközölt vágással egyetemben a dőlés irányát kellően biztosítjuk, s másrészt a tuskót is megvédjük úgy a behasadástól, mint a kéreg lehasításától.

Ha mindezekhez már most tekintetbe vesszük még azt is, hogy a fűrészszel való döntésnél a vágatási apadék kisebb, hogy begyakorolt munkások alkalmazása mellett a munka szaporább és ennek megfelelően a munkabér kisebb: úgy valóban szembetűnők lesznek ezen vágásmód előnyei.

Mindazonáltal nem szeretném, hogy szavaim felreértessenek s ezért megjegyzem, hogy midőn én a fűrészszel való döntés előnyeit az elmélet követelményeinek a gyakorlatban észlelt tapasztalatokkal összevetve, szerény soraimmal kiemelni igyekeztem, a legtávolabbról sem szándékoztam egyszersmind azt is állítani, hogy ezen vágásmód az egyedüli, mely sarjerdőben minden viszonyok között alkalmazandó. Ellenkezőleg jól tudom, hogy ott, hol fiatalabb s így gyengébb sarjakat s különösen a hol puha fanemek sarjait kell vágni, ott ezután is a fejszét kell használnunk; viszont azonban az is szilárd meggyőződés, hogy bizonyos viszonyok között, nevezetesen, ha kemény fanemek korosabb vagyis vastagabb sarjai kerülnek vágás alá, a fűrész jobb szolgálatot tesz, mint a fejsze.

Arra a szokásos ellenvetésre, hogy mi még nem rendelkezünk kellően begyakorolt munkaerővel, hogy a mi munkásaink általában idegenkednek a fűrészről, talán nem is szükséges kiterjeszkednem. Azok a t. szaktársak, a kik e tekintetben komoly aggodalmat táplálnak, forduljanak Nozdrovitzky erdőmester urhoz, ő bizonyára meg tudja nyugtatni őket, mert az ő esztergomi favágói ma már ép úgy idegenkednek a fejszétől, mint még nem régiben a fűrészről.

A gyelmek-, fürkészek- és hernyókról.

E becses lapok 1881. év X. füzetében „A gyelmek- és fürkészekről“ saját tapasztalataim alapján egy rövid közleményt tettem volt közzé. Azóta szakadatlanul folytattam e téren kísérleteimet, úgy hogy ma már azon szerencsés helyzetben vagyok, hogy akkori szerény adataimat jelentékenyen bővíthetem.

Legyen szabad tehát nézeteimet e becses lapok azon tisztelt olvasóival, kik ezen tárgy iránt érdeklődnek, vagy az erdészeti rovarlattal tüzetesebben foglalkoznak, ez uttal is megismertetnem.

A fenebb említett idő óta különböző lepidopterák hernyóiból egész seregét neveltem fel a gyelmek- és fürkészeknek, s mind annyiszor feltűnt nekem, hogy a pete lerakásával foglalkozó gyelme, mialatt munkáját végzi, ide-oda járkál s általában igen válogat a rendelkezésére álló hernyókban. Csak hosszas megfigyelés után sikerült, mint hiszem, ez eleinte megmagyarázhatlan eljárás titkát felderítenem azáltal, hogy a gyelme említett nyugtalanságát a faj fentartása iránti gondoskodásra vezettem vissza.

A gyelmek, tojócsövecske hiányában, nincsenek azon kedvező helyzetben, hogy petéjüket, mint a fürkészek a hernyó belső szervezetébe bebocsáthassák, hanem kénytelenek ezeket a test külsőjére ragasztani. Ezért a gyelme közvetlen a vedlés előtt vagy alatt egy hernyót sem támad meg. Nagy gondatlanság is volna tőle, mert ily esetben a hernyó a reá ragasztott petéket, a levetendő bőrrel együtt nemsokára lerázná magáról, s a gyelmek nemes fájának szaporodása nagy veszedelemnek volna kitéve.

Tehát a pete lerakására mindig oly példányokat kell kiszemelniök, melyek a vedlésen épen keresztül estek, vagy

legalább vedlésre még nem érettek; ezért keresgélnek és válogatnak véleményem szerint.

Állításomat azon körülmény is támogathatja, hogy a gylmek előszeretettel látogatják meg a hernyókat a vedlés utáni első napokban.

A fürkészekről az említett első kis közleményemben felhozott adatok kiegészítéséül, a következőket közölhetem.

A nagyobb fajta fürkészeknél a hernyók megtámadására nézve egészen más eljárást vettem észre, mint a kisebbeknél.

Ezek, kisebb fajrokonaitól eltérőleg, a kiszemelt áldozattal igen röviden bálnak el; ha némi keresgélés után egy alkalmas példányra akadtak, minden czeremonia nélkül rárepülnek, s nem igen törődve annak mozgásaival vagy védelmezésével, néhány jól alkalmazott szurással a test belső szervezetebe bocsátják petéiket.

Ezen veszedelmes megtámadásnak a hernyók leginkább akkor vannak kitéve mikor még az utolsó előtti vagy utolsó vedlésen nem estek keresztül; tehát azon időszakban, melyben növésüket befejezték. A fürkész okos állat, kiszámítással él, s nem rakja petéit bármely hitvány hernyóba, hogy aztán annak kifejletlen testében a kikelő fürkésziivadék esetleg ne találhasson elegendő táplálékot!

Hogy észleleteimet jobban megtehessem, az 1881. évi közleményemben említett eljárást ismételtem; s az *Ocneria dispar* számos hernyóját a kikelés 3. napján egy erdősztélén álló tölgyfáról, egy más, attól 13 méter távolságban lévő vadkörtefára vittem át. Midőn 4 nap mulva a körtefán hernyóimat felkeresni akartam, meglepetve tapasztaltam, hogy azok közül egy sem található ott.

Sok keresés után visszajutottam a tölgyfához, melyről a hernyókat áthoztam, s ime nem csekély bámulatomra ismét ott találtam valamennyit.

Természetesen kíváncsi lettem arra, hogy mily módon vándorolhattak vissza hernyóim eredeti helyükre; újra visszavittem tehát őket a körtefára, s megfigyelő állásba helyeztem magamat.

Az alig észrevehető kis állatoeskák csakhamar tudatára jöttek az erőszaknak, s nyugtalanul fordultak ide-oda, le és föl; míg végre rejtélyes visszavándorlásuk felől teljes felvilágosítást nyerhettem.

Visszavándorlásukat akként hajtották végre, hogy szálokon egyenként leereszkedvén, a szél által hajtva elkezdtek himbálózni, mi közben szálaikat mindinkább hosszabbra fonták, melyeken azután az alig észrevehető hernyócskák, mint megannyi kis pont a levegőben, majd alantabb, majd fentebb, majd jobbra, majd balra himbálóztak, mindaddig, míg a véletlen valamely fa ágai közzé nem vetette őket. Ha az így utjokba került fán keresett táplálékukat megtalálták, megnyugodva ott maradtak, ellenkező esetben, mint sokszor volt azután is alkalmam tapasztalni, a leirt módon újból elkezdték a vándorlást.

Igy nyert ez az előttem eddig talányszerű megoldást.

Az előadottakból és eddigi szerény tapasztalataim után ítélve, azt merem következtetni, hogy a hernyók életük első stádiumában, ezen szálak segítségével igen nagy és hosszú utakat képesek megtenni, sőt egyik vidékről a másikra is átvándorolhatnak, mi által az a tünetem is magyarázatot nyer, hogy miként jelenik meg egyik vagy másik hernyófaj, némely vidéken egészen váratlanul.

A hernyóknak egyik vidékről a másik vidékre való vándorlása, vagyis váratlan megjelenése rendszeren olyképen magyaráztatik, hogy a megtermékenyített anyalepke elrepülés, vagy a szél avagy más véletlenség következtében távolabbi vidékre is elvetődhetik.

Ezen feltevés minden esetre indokolt, de e mellett előbbi állításom is, úgy hiszem, egész terjedelmében fenállhat.

A szálak általi vándorlási képesség az előre haladó korral fordított viszonyban áll, vagyis minél idősebb a hernyó, annál ritkábban fon szálakat mert természetesen a gyenge, vékony szál a mindinkább fejlődő s nehezedő testet nem képes fentartani, s végre ezeket csakis a bebábozásnál szükséges gubó készítéséhez használja fel a hernyó.

Igaz ugyan, hogy a hernyó haladó korával a szál is erősödik, mindazonáltal a szál erősödése nincsen arányban a gyorsan fejlődő test súlyával.

Ezen állatkák még egy más tulajdonságuk által is igen gyakran felkeltik figyelmünket.

Hisz, ki ne látta volna őket közülünk, különösen meleg nyári napokon kertekben, vagy erdőben a fák koronája alatt szálakon csüngve, himbálózni s ezeken mintegy biztos lépcsőn majd lejjebb, majd feljebb sétálgatni.

Miért, mi czéből teszik ezt? Pusztá időtöltésből vagy mulatságból? Én, bár megfigyeléseim ez irányban még távolról sincsenek befejezve, azt merem állítani, hogy nem, hogy ennek a jelenségnek is komolyabb oka van.

A hernyók, kivált fejlődésük első stádiumában, igen sok ellenségnek vannak kitéve, de legnagyobb harcztot és háborút kénytelenek viselni a hangyákkal és pókokkal, s későbbben a sokféle gyelmek- és fürkészekkel.

E küzdelemben mindegyik fél, a gondviselés által védelmére nyújtott fegyvereket igyekszik érvényre juttatni.

A kiszámítási tehetséggel megáldott hangya harmad vagy negyed magával támad: körülveszi a táplálékot kereső hernyót, s ha ennek hosszúra nyúló s hegyes szőrei akadályt gördítenek elébe, először azok szuros hegyét igyekszik lecsipni,

vagy a szőrt helyenként egészen kihuzni, hogy áldozatának testéhez férhessen.

Az okos póknak ellenben esze ágában sincsen rögtön erőszakot gyakorolni, hanem arra törekszik, hogy a hernyót lassan-lassan hálójába kerítse.

A hernyó eleinte míg a támadás nem igen komoly, minden oldalra irányzott mozgásokkal, ütésekkel védi magát, de midőn már érzi, hogy hatalmasabb ellenféllel van dolga, egy merész oldalugrással leereszti magát az ágról fonalán, s a faképnél hagyja vérszomjas ellenségeit, melyeket az áldozatnak ily rögtöni eltünése rendesen zavarba hoz.

Tehát a hernyó rendesen csak akkor ereszkedik le fonalán, ha élete valami komoly veszedelem által fenyegettetik, vagyis ha erre kényserítettik.

Itt természetesen nem jó számításba az a ritkább eset, midőn, a mint különben fenebb említve is lőn, eledele kifogyván, illetőleg meg nem felelvén, ujat vagy jobbat keresni utnak indul.

Kivételt képeznek továbbá azon fajok is, melyeknek bábbá alakulása a földön, a földben vagy mohában történik, s e végett egyenesen a fonalokon leereszkednek, tehát a rövidebb és kényelmesebb utat választják.

Pisó Cornel,
magy. kir. faraktártiszt.

Egy lúczfenyő különös termőhelye.

Közli: Ercsényi Béla, m. k. erdészjelölt.

A mult hó végén volt, a mikor az erdélyi havasalján fekvő Szekeutura község Valea negri völgyén felfelé lovagolva egy nem minden napi látvány köté le figyelmemet: úgy tetszett mintha a hegyi uttal párhuzamosan folydogáló patak tulsó oldalán álló kivénhedt fűzfatorzsek egyikéből egy lúczfenyő nőne ki.

Ugyanakkor nem értem reá ezen jelenséget behatóbban megvizsgálni, beértem azzal a mit kísérőimtől hallottam, kik a fűzön diszljó fenyőt — mint mondák — már húsz évnél tovább ismerik. Elhatároztam azonban, hogy a dolgot legközelebb körülményesebben meg fogom vizsgálni. Egy, ősszel épen nem ritka, viharos éj után munkám ismét abba a völgybe vezetett, a melyben lúczfenyőm állott, szemeim már messziről keresték, de mind hiába, bár mennyire is fürkésztem a tájt, fenyőmet nem birtam feltalálni. Az útról letérve a patakon haladtam át, a hol a fűzestül kiforgatott lúczra csakhamar reá akadtam.

Ama lúcz termőhelye egy nyakalt fűz volt, valószínűleg a szél vitte valamikor a nyakalás helyére a lúczmagot, mely ott kikelve, a fűzön 40 évig élt, ennyi volt t. i. a fenyő kora a mikor azt megvizsgáltam. Feltehető, hogy a fűz a mikor a csemete rajta megtelepedett, még nem volt kikorhadva, a kis fenyő a nyakalás helyén előforduló kevés korhanynyal könnyen beérhette, idővel tápigényei fokozódtak, a fűz e közben vénült, jobban és jobban kikorhadt, a fejlődő csemete számára tehát több és több tápanyag képződött. A lúczfenyő gyökerei a fűz belsejében levő korhanyt követve, lefelé haladásukban egy bizonyos időben a talajt érték, az út, melyet a csirázás helyétől ideáig tettek 2·5 m., ez volt t. i. a távol-

ság a fűzcsonk és föld között. Mivel a fűz mintegy burok a gyökereket körülövezte, csak természetes, hogy azok szét nem ágazhattak, mindössze 2 vastagabb és 3 vékonyabb gyökeret találtam, az elsők a földbe értek ez utóbbiak nem. Közvetlenül a föld felett elmetszett gyökereken 28 évgyűrűt számoltam, tehát 12 évi időközre volt szükség míg a gyökerek ezen 2·5 mtrnyi hosszra kifejlődtek. Maga a törzs 11 méter hosszú, mellvastagsága 24 cmétert mutatott, a gyökfő felett 28 cmétert mértem.

A fenyő bélkorhás volt, mit úgy a vizenyős termőhelynek mint a nem elégséges táplálásnak kell felrónunk, egy-két évtizedig még éihetett volna, ha a vihar ki nem forgatja, a rendkívüli termőhely azonban még akkor sem engedte volna, hogy a fenyők rendes életkorát elérhesse. Érdekes még azt is megemlíteni, hogy a fűz törzséből $\frac{2}{3}$ rész már teljesen hiányzott, ezen az oldalon a lúczfenyő gyökér kilátszott, az éprész támaszul szolgált nemcsak a gyökereknek, hanem az egész törzsnek. A nagy súly következtében a fűz teljesen meghajlott, a 2·5 m. hosszú gyökérkötél természetesen nem birt a kellő állékonysággal, a fűz ép része is már meglehetősen megvékonyodott s így nem csodálkozhatunk, hogy ezen feltétek mellett fenyőnk a legelső nagyobb viharak áldozatul esett.

Lapszemle.

(*J. L—a.*) A „*Forstwissenschaftliches Centralblatt*“ f. évi 6-ik füzetében Hepp württembergi kir. főerdész a mocsár fenyőt (*pinus uliginosa*, Sumpfkiefer) részletesebben ismerteti. Ezen fanemmel tankönyveink elég mostohán bánnak el, s egyszerűen az erdei f. és a henyé f. (*p. mughus*) varietásának mondják, a nélkül, hogy állabalkotó képességére tekintettel lennének. Hepp főerdésznek alkalmá nyílt e fanemmel közelebb is megismerkedni, s észleletei alapján úgy nyilatkozik, hogy a mocsár fenyőt önálló fanemnek lehet tekinteni. Azon különbségek, melyekre nézve a mocsár fenyő a fennebb említett két fenyőtől eltér, a fővonásokban rendszeren helyesen hozatnak fel; t. i. a földön elterülő s inkább cserje alakú henyé fenyőkkel (*p. pumilio* és *mughus*) szemben, melyekre a henyé fenyő *collectiv* elnevezés csakugyan alkalmazható, a mocsár fenyő csak egyetlen egy fölfelé emelkedő törzsszel bír, az erdei fenyőtől pedig feketezöld tüvel, sötétbarna, egész violaszínű tobozaival és sötétbarna kérgével különbözik. (Ismeretes, hogy a henyéfenyők fajtái egymástól leginkább tobozaikban térnek el). A Mürsbach mellett elterülő tőzeglápon mintegy 4·4 hektárt foglal el a mocsár fenyő, még pedig elegyest *betula alba* és *betula pubescens*szel. A főállapot mindazáltal, részben tiszta csoportokban, a mocsár fenyő képezi. Ezek törzse egész 12 mtr.-nyi magasságot ér el, alsó vastagságuk pedig 25 cmtrt. tesz ki, mely azonban fölfelé igen gyorsan apad; a növekvés culminatioja az 50-ik év körül áll be, 100 éven túli kort az egyedek ritkán érnek el. De ettől egészen eltérő termőhelyi viszonyok között is találkozott czikkiró a mocsár fenyővel Engadinnak Ofenthal nevű völgyében, egy 1900 mtr. magasban fekvő igen kiterjedt, mész- és dolomit sziklával szegélyezett területen. Miből következtetve, azt kell feltenni, hogy a mocsár fenyő nincs kötve a tulajdonképeni lápos talajhoz, ámbár az ilyen magas hegységi völgyek a folytonos légköri csapadékok folytán, igen gyakran fölveszik a mocsarak jellegét. A mi a mocsár fenyőnek, mint állapot képző fanemnek magatartását illeti, ez éppen ellentétben az erdei fenyővel, teljesen árnytűrő fanem, a mit már abból is lehet következtetni, hogy 8 óra járásra kiterjedő állabokban is zárt őserdőt képez, mert ellenkező esetben a fiatal egyedek az idősebbek nyomása alatt bizonyára kivesznének, az állab lassanként kiritkulna, s végre más fanemeknek engedne helyet. A fiatal mocsár fenyő az anyafához simulva nő fel, s ha ez elkorhadva kivész, azonnal elfoglalja helyét. Engadinban a mocsár fenyők — mint ezt Tschudi is felemlíti — zárt állabokban 50 láb magasságot és 150 éves kort érnek el, vastagsági méreteik azonban itt is igen alárendeltek. Mint kitünő tüzelő anyagot, a 60-as években az Innen egészen Insbruckig tutajozták le. Hartig Tivadar szerint a *pinus uliginosa* sehol sem hatol fel a

henye fenyő régiójáig. Nördlinger a *p. pumilio*, *ulginosa* és *mughust* „hegyi fenyők“ (*Bergföhren*) collectiv névvel jelöli, s hozzájuk számítja még a pyrenei hegységben igen elterjedt, de az Alpeseiken és a fekete erdőben csak elvétve előforduló *pinus uncinatát*, mely az *uliginosával* az egy törzs képzése által a fentebbiek közül a legközelebbi rokonságban van. Hepp főerdész tapasztalatai alapján a *p. uliginosát* önálló speciesnek tartja.

Mindenesetre érdemes volna, hogy ez irányban nálunk is tanulmányok tétessenek. Részemről az erdészeti botanikával foglalkozóknak az árvamegyei Bori nevű nagy kiterjedésű (4 négyszög mértföld) tőzeglápokot, és az ugynevezett hladovkai réteket ajánlanám az átvizsgálásra, mert itt a *pinus mughus* és *silvestris* mellett az *uliginosát* is feltalálhatni vélem.

Ugyanezen közlönyben Schnittspahn hesseni nhercz. főerdész, az erdők tűzkár elleni biztosításáról értekezvén, annak az okát, hogy az erdők biztosítása a biztosító társaságok keretébe eddig még fölveve nem lett, kivált abban keresi, hogy a biztosítandó állabok értékének kipuhatolása, valamint a biztosítási díj nagyságának megállapítása nehézségekbe ütközik, másrészt pedig, hogy magok az erdőbirtokosok részéről sem igen nyilvánult eddig nagyobb érdeklődés birtokaiknak biztosítása iránt. Az erdők biztosításának kérdésével eddig leginkább Hannoverben foglalkoztak, sőt már egy biztosító szövetkezet alapszabályainak tervezete is ki lőn dolgozva, mely Burckhardt „Mittheilungen aus dem Walde“ VIII-ik füzetében ismertette is lett. E tervezet szerint a szövetkezet a kölcsönösség elvein alapult volna, a biztosítási díjak pedig a biztosítandó állabok tűzveszélyessége és az azok használati- és gazdasági értéke között mutatkozó különbségek mértéke szerint szabattak volna ki. A tűzkár nagyságát bizottságilag kellett volna meghatározni, s a kártérítési összeg utolsó $\frac{1}{4}$ -ét, a biztosított csak az illető terület tőkéletes beerdősítése után kapta volna meg. A szövetkezeteknél czélszerűbbnek véli Schnittspahn, ha az erdők biztosítását részvénytársulatok vennék kezökbe, mert biztosításról csak a közép- és kis erdőbirtokosoknál lehet szó.

Az állami- és községi erdők külön biztosítást nem igényelnek, mert ezek a köz- és községi adók minden fizetője által elegendőkép, sőt jobban vannak már biztosítva mint bármely biztosító-társaságnál; a nagy erdőbirtokos leégett erdeje felujításának költségeit a megmaradottakból fedezheti, a kis birtokost ellenben már a kisebb mérvű csapások is tönkre tehetik. Az érdekek különféleségéből látható, hogy a kölcsönösségen alapuló biztosító szövetkezetek alakulását nem igen várhatni, ennélfogva a biztosító társulatokat kellene az erdők biztosítására is rábírní. Miután az idősebb állabok kevésbé vannak a tűzveszélynek kitéve, mint a fiatalok, a biztosító-társulatok az idős állabok biztosítása által, ámbár az ezekért fizetendő biztosítási díj

kisebb lenne, mégis elegendő fedezetet nyernének. A biztosító társulatoknak nem kellene a díj kifizetését a leégett terület, bizonyos határidőn belől eszközözendő felújításához kötni, sőt ezen feltételre a biztosító szövetkezeteket sem volna szükség feljogosítani, mert az az állam dolga, hogy a törvényhozás útján az erdők fentartásáról gondoskodjék. Kártérítési összegül Schnittspahn a kerüértéket ajánlja, s úgy véli, hogy vén állaboknál a kamatlábat alacsonyabbra lehetne szabni. Végre is, mondja, ideje, hogy hozzálássunk a dologhoz, s ha egyelőre másképp nem menne, kísértsük meg biztosítási szövetkezetek alakítása által rávezetni a biztosító társulatok figyelmét erre a kérdésre.

(F. A.). A **francia faczipő-iparról** a „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“ május havi füzete következőket közli. A faczipők többnyire luczfenyőből, ritkábban nyír és csak igen ritkán készíttetnek bükk- és diófából. Az e célra kiválasztott, többnyire 50 éves törzsek alsó végükön 70 cm., felső végükön pedig legalább 50 cm. átmérővel bírnak. E törzsek a czipő hosszának megfelelő tönkökre fűrészeltetnek, középen át ketté hasíthatnak és minden egyes ilyen darabból egy-egy czipő készíttetik. Egy közepes törzsből eszerint legfeljebb 10 pár czipő állítható elő; ezek közül a férfiaknak szántak a törzs alsó végéből, a nők és gyermekek részére készülők pedig a törzs felső végéből dolgoztatnak ki. Egy serényebb ügyes munkásnak napi keresete ez iparág mellett 1 frt 20 egész 1 frt 62 krra rug. La Lozère kerületben, összesen mintegy 1700 munkás foglalkozik faczipő készíttéssel, kik közül mintegy 1000 téli mellékfoglalkozáskép űzi e mesterséget s csak durvább árút szolgáltat. Évenként mintegy 574.000 pár közel egy millió frank értékű ilyen faczipő készül, s ebből körülbelül a fele rész kiviteli cikket képez.

(F. A.). A „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“ május havi füzetében Johann Pfeifer erdőtanácsos az áterdülés és ágnyesés költségeiről a következő kísérleti adatokat közli:

A kísérlet 1882. tavaszán az engelsbergi erdőgondnokságban (Osztr. Silézia) vitetett keresztül, egy 33 éves luczállal fél hektáryi próba területén.

Mindenekelőtt az elnyomott egyedek jelöltettek ki és vágattak le, s csak miután az így nyert anyag feldolgoztatott, vétetett elő a száraz ágak lenyesése, mely az uralkodó törzseken 4—6 méter magasságig eszközöltetett. A nyeséshez az Alers-féle és más kisebb kézi fűrészek használtattak, oly módon, hogy a törzsek először 2—3 m. s azután 3—6 m. magasságig tisztítottak meg a száraz ágaktól.

Mindkét munka óraszámra lett díjazva s míg az áterdülésért óránként 6 krt kaptak a munkások, az utóbbiért az első (2—3 méter) magasságban 4 krral, a második (3—6 méter) magasságban 6 krral fiztettek.

A munka eredménye és költségei a következők voltak. Az áterdőlésnél összesen 750 db luczfenyő és 9 db nyírfa szedtetett ki, melyek együtt 8 ürméter ágfát adtak 5.6 köbméter tömörtartalommal. E művelet összesen 106 munkaórát, pénzben pedig, óráját 6 krral számítva, 6 frt 36 krt vett igénybe, úgy hogy egy ürméter áterdölési anyagra $13\frac{1}{4}$ munkaóra vagyis $79\frac{1}{2}$ krajczár esett.

Az ágak lenyесése az így kitisztított $\frac{1}{2}$ hektárnyi próba területen összesen 309 munkaórát vett igénybe, melyből 199.5 óra 6 krjával, 109.5 óra pedig 4 krjával fizettetett s így a költségek együtt véve = 16 frt 35 krt tettek ki. A nyесés összesen 2118 darabra terjedett ki, mihez képest egy törzs megtisztítása az ágaktól 6 méter magasságig átlagosan 8.7 percz alatt 0.77 krajczárért eszközöztetett.

Ez utóbbi munkánál egy munkás 10 órai munka idő alatt 68 törzs ágait nyesheti le 6 m. magasságig, naponként tehát 52—60 krt szerezhet. Az ágnyесés eredményeként 478 darab 33 cm átmérőjű s 1 m. hosszúságú rőzseköteghez szükséges anyag nyeretett. A kötözés összesen 95.5 munkaórát, s ehhez képest egy órát 4 krajczárral számítva 3 frt 82 krt vett igénybe. Egy rőzseköteg előállításánál eszerint a nyесési költségek 3.6 krajczárért, a kötözési költségek pedig 0.8 krajczárt s így az összes költségek 4.4 krajczárt tettek.

Figyelemre méltóknak tartjuk ezen adatokat, mert újabb bizonyítékot látunk bennük arra nézve, hogy a fiatalabb állatok gondos áterdölése hazánkban sem tartozik a lehetlenségek közé, sőt itt-ott talán még a felnyесés is költségpazarlás nélkül eszközölhető, ha a munka szakszerűen és kellő felügyelet alatt vitetik keresztül. Az olyan áterdölési anyagért, mint a minőről fennebb szó volt, mindenesetre nálunk is sok helyt lehet 70—80 krt kapni s a nyесés utján nyert rőzseanyag előállítási költsége sem tekinthető oly magasnak, hogy azt különösen vízépítkezések közelében ne lehetne érte bevenni.

Adatok az „Erdészeti műszótár“-hoz.

I.

Bélrév v. bélreves (Kernfäule, kernfaul); a mostanig használt „gesztkorhadás“ nem tetsző szó, valamint általában a geszt sem.

Bélyeg-balta: (Waldhammer) ismeretes szó; mivel egy oldala balta, a foka pedig rendesen bélyegző jeggyel van ellátva, hát nem lehet Hammer hanem balta és pedig bélyeg-balta.

Borító gerenda: (Sturztram), a melyre a padlás rakatik, a mely talán a földény lenne, t. i. a deszka, mely csakugyan földi a gerendákat, és ez ismét földetiek földdel, téglával stb., de a gerenda csak át van borítva az üregen, a négy fal közt.

Borotválni: azaz egészen, mindent eltüntetni a terület színéről. Kabina tisztelt barátom szerint törzsvágatás. (Én ily lerágott fiatal tölgyest borotváltam Borsodmegyében, Szt.-Jakabon van is látszatja.

Büdösfá: Sorbus aucuparia. Abauj-, Torna-, Gömör-, Kis-Hont- és Borsodmegyékben használtatik.

Csatló: (Streichholz, Bindestecken), csaptató, melylyel a szekérre rakott fát nem lecsaptatják, de lecsatolják lánczczal vagy istráanggal.

Csengő galy: a fán elszáradt galy, mely ha megütik cseng.

Csonkitani: Ép fának a terebélyét, csupját levágni, épből csonkát csinálni. Sok helyen a tölgyállabokat csonkitották jobb makktermés reményében.

Csúp: (Zopf), a fenyőfa csúpja, vagy (Gipfel), és ez más lombos fáknál is használtatik. A fenyőknél inkább fark.

Csúpaszály: (Gipfel düre). Szomorú dolog.

Czarak: (Abraum, Abholz), azon vékony galyak, melyek se tűzi, se szénfának fel nem rakásoltatnak és a vágások területén visszamaradnak, ott t. i., a hol még bőségben van a fa.

Ergettő: (Riese, Erdriese), a melyben a hegyről a völgybe fát eregetnek, eresztenek le.

Esedék: (Gefälle), (germanismus ugyan, de szükség törvényt ront), a mi egy bizonyos összegből kinek-kinek részére esik. Osztalék, járadék.

Fark: fenyőfa fark, a fenyőfa vékony vége, a mely már épületi fának nem használható. Németül szintén Zopf, mint a csúp.

Farkanyú: (Abholz), rendesen rosz talajon nőtt rövid szárú fa, mely alsó és felső átmérői között feltűnő különbségeket mutat. Alja vastag, csupja fark, tehát farkanyú.

Foszlányos: a melyből vékony rétegeket, például, mint a juharfából, kosárfonásra alkalmas foszlányokat lehet fosztani. Hasonló a szijácsóshoz.

Futó makk: (Halbmast) (fél makkolás: germán izü). A makkra kihajtott sertés nem talál elég tápot, és ösztönszerűleg fut a makk felkeresésére, tehát fut a makk után.

Gyepü: bokrokkal, gazzal benőtt, kővel kirakott mesgyék, p. o. szőlők között, a hol erdővel határolnak.

Görely: (Gerölle), görgeteg, csak azért jegyzem fel, mert sok helyen ez a szó használtatik.

Hagyonc: (Lassbaum), hagyfa. Melyik kellemesebb hangzásu?

Hajtani: a tüzet a bogsában. Rosz szénégetők teszik, de még hogy kergetik! Még azt is el kellene kergetni, a ki megtüri.

Illetmény: Deputát, bárminemü terményekben, pénzfizetés gyanánt kiadott járandóság, kit a mi megillett, például: fa, életnemü, marha- vagy lótartásra való illetmény. (Mi az alafa?)

I s z a l a g : Clematis vitalba (Waldrebe), a Bükk hegységben nagy mennyiségben fordul elő, és ott kosárfonásra használtatik.

K a j á c s : (Sonnenwendig, geworfen) hajlott. A deszka, fa száradás közben kajács lesz, csavarodik.

K a k a s ü l ő : egyszerű kis épületeknél, hol a szarufák csak lécczel vannak egymáshoz foglalva, az egy-egy pár szarufát felül összefoglaló kötés. Parasztházaknál gyakran a tyúkcsalád éjjeli tanyája, így tehát nagyon valószínű, hogy onnan ered neve.

K a p a s z k o d ó : meredek hegyoldalon vezető székérvagy gyalogut, a melyen kapaszkodni kell embernek, négy lábunak egyaránt.

K a s k a : egy kaska szén, egy mérő szén, jelenleg $\frac{1}{3}$ -ad ürméter.

L a p o c z k a : kerék lapát. Vizi kerekeknél a lapoczkára esik a víz.

L ó t e t ü : áska (Maulwurfs Grille), tájszó, alkalmasint onnan vette eredetét, mert ezen csunya, kártékony rovar, leginkább a lóganéjban szaporodik.

L y u k a s z t ó : ha faiskolát kerítünk, vagy tilalomjegyeket állítunk, s a karót vagy rudat a földbe be nem üthetjük, keményebb száraz fából lyukasztót csinálunk, mely bakóval a földbe üttetik, a karónak helyet lyukaszt.

M a e s k a v a s : (Steigeisen).

M a g f a : (Saamenbaum), anyafa : (Mutterbaum). A magfa területét bemagozza s lesz körölte magonc.

M a g o n c z : magról kelt növény, ismeretes szó ugyan, de ritkán használtatik.

M u k o n y a : tájszó, ki tudja, hogy került a tótságról magyar vidékre, de így neveztetik a Sorbus aria, lisztes bar-kócza, Mehlbeerbaum,

Nyilas: (Streifen, Bahn), azon tér, melyet a favágók egymás mellett elfognak, és végig vágják. Nyilás.

Ösztörü: fiatal galyas fa, melynek ágait elvágva, csak annyit hagynak belőlük, hogy azokon kényelmesen lehessen felmászni. Ha például egy szép magas bükkfán, a mely sima is, vastag is, sásfészek van, és a suhancz a fát át nem karolhatja, rá nem mászhat, a közelében netalán álló fiatal galyas fából ösztörüt vág, azt a nagy fához támasztja, s azon mászik fel.

Padlan: padlant mos a víz, üreget a part alá, a padlanban van a pisztráng hegyi patakokban, csendes vízben a csuka meg a harcsa.

Peczkelni: kipeckelni, a vad bőrét vékony faszilánkokkal kifeszíteni, hogy össze ne zsugorodjék, össze ne száradjon.

Rődek: tűzi- vagy szénfának rövidre, p. o. egy méter hosszúságra elvágott rődek az egész ledöntött, levágott fából; a mennyi méter hosszú a szálfá, annyi rődek telik belőle. Más mértékre is alkalmazható.

Sodró: (Quirl) a fenyőfák felső hajtása körönyével levágva, a mivel a konyhákban rántást, mártást stb. szoktak sodorni. Ennek lopása által nagy károk történnek a fiatal fenyvesekben.

Surján: sűrű fiatalos, (Dikicht). Ha nagy területek surjánok, akkor jó.

Szakajtó: faedény, tálalaku, a mibe jó gazdaasszonyaink kenyérnek való tésztát szakajtanak, szakítanak.

Szijácsos, szilánkos: ugyancsak az mint a „foszlányos“, de a gesztválló szó nem talál emberére.

Színfa: a fának java, de fa, nem pedig geszt; fából készítünk famunkát, „geszt munkát“ kevesen ismerhetnek.

Tarkázni: a fa kérgét helylyel-helylyel lecsapni, mint a kerékgyártók szokták tenni, ezáltal meg lehet akadályozni a

rovarok általi pusztítást, és elősegíteni a száradást. Lehetne : Csíkozni is. De csíkozni a csíkérbe is mennek, különösen bőjtben, és mint halom hordószámra viszik a csíkot a városi piacokra. Más vidéken czikáznak.

Terebély vagy terepély: a fa-korona (Baumkrone) nagyon németes. Terebélyes fa árnyékában pihenek. Fa-korona alatt királyok sem akarnának nyugodni, pedig az arany korona nehezebb a fánál.

Tisztul: leágallik. A fa tisztul midőn a rendes zár-
latban alsó ágacskái elszáradnak, és a fa sima növést ág
nélkül folytatja.

Tolóka: targonca, talicska stb., más neve is lehet,
de tolatik (wird geschoben, Schubkarren), tehát lehetne
tolóka nálunk is mint túl a Dunán.

Tukares: vak görcs, a fába benőtt csonka ág, mely
igen nehezen hasad.

Tunkó: hopores (Auswuchs). Tunkó nőtt a fán. A
tunkót kivágom bakónak.

Uczkurucz: Sorbus torminalis, (Elzbeerbaum). Gyü-
mölce : uczkurucz, fája : uczkuruczfa. Abauj-, Torna-, Borsod-,
Gömör- és Kis-Hontmegyékben hallottam, de talán Zemplénben
is. Morva- és Csehországokban Elzbeerbrandwein.

Vaczkor: vad gyümölcs, a legvadabb vad alma, vad
körte s egyéb vadak által élvezhető vad termés.

Vaczok: a vad fekvő helye, vaczka; vaczokba ment
vagy tért a vaddisznó, a medve stb.

Vadviz: (Wildwasser); fenékviz (Grundwasser). Szó-
szerinti német fordítás. Nem tudnánk jobbat?

Varju tövisk: Rhamnus cathartica, (Kreuzdorn), tö-
vis berge.

Védkerület: (Schutzbezirk), egy erdőorre bizott terü-

let, melyet megvédeni tartozik, tehát védkerület. A járás szolgabírói járás is lehet.

Véd személyzet: (Schutzpersonal), a védkerületek megvédői, megőrzői.

Zsert: különössége miatt jegyzem ide. Hogy lehet ebből a nyomórudat (Wiesbaum, Heubaum) kimagyarázni? E szót csak gömör- és kis-hontmegyebeli Barka-, Lucska-, Kovácsvágás-, Dernő- és Hárskut községekben hallottam.

Barkán, 1883. márczius hóban.

Scholcz Károly,
uradalmi erdész.

II.

1875-ik évi „Magyar nyelvőr“-ből.

Binyo: bogyó,	Ikszeg: ék,
bigio: gubacs,	irombás: pettyezetett, sárga és veressel.
bordicza: járombélfá,	(Száldabos.)
deczka: deszka,	Erős erdőt szánt, a gyenge ugart se.
dobonka: vitzartó-edény.	(Háromszék.)
(Székelység.)	Hivó: (legtöbnyire éneklő madár, melyet kalitba zárva kitesznek, hogy oda csalogassa a többi madarakat.)
Csölleni: kerékre hajtani a fonalat,	(Nógrád és Zemplén.)
garád: kerítés,	Éhes disznó makkal álmodik, de ha fölébred, tökkel is megelégszik.
gallóka: hinta,	A hátul ütő fától tartás.
irongálni: jégen csuszkálni.	Késő hegy alatt abrakolni a lovat.
(Diósgyőr vidéke.)	Addig hántsd a fát mig mezgés.
Berena: deszkakerítés,	
előte: a boglyakemenczének sárból tapasztott ajtaja,	
garágya: trágyából s szalmából összehordott fél öl magas kerítés.	
(Furta környéke.)	

Könnyebb gyökérről nevelni a
fát mint ágról.

Kecskének ágon a szeme.

Rocska: faedény, melybe a
tejet fejik.

(Furta.)

Kapubálvány: kabubél,

kászu: kéregedény, melybe az
erdőn epret szoktak szedni,

késefa: hámfa,

kutgárgya, kutkőből: kut-
kerítés.

(Székelység.)

A meggy se mind egyszerre
pirul.

A fa ott marad, a hová dől.
(Háromszék.)

Fővadunyi (fölvádolni) emeltyű-
vel felemelni,

pata: cserebogár hábja.

(Naszvad.)

Merekje: apró boglya,

porongy: fűz,

rakás: kalongya,

rokincza: a szán lócse.

(Székelység.)

Csere: földi bodza,

czüvek: czölöp,

degenyeg: szekérkenő,

szitó: korom; beszitózni: —
kormozni,

ucusu: a polyva közt hátra
maradt gabona.

(Gyergyó.)

Baromilló, paskony: legelő;
paskum,

berdo: a vöröshagyma felnyuló
szára,

hankalik: a kutágason mozgó
fenyűszál,

kalangya: kisebb szénaboglya,
pille: lepke,

tivő: a kemence ajtaja.

(Komárommege.)

Bagó-tüdő: aszalt gyümölcs,

iszánkóz: csuszkál.

(Kecskemét.)

A ki bottal köszön: annak do-
ronggal felelnek.

Tempe: törpe,

terüh: tereh,

tézsola: taliga rudja,

torro: tarló.

(Székelység.)

Késség: a vizimalom nagy ke-
rete, mely a vízben jár.

(Beret.)

Aporodott: rothadásba menő
valami.

(Orosháza.)

Különcz vagy kölöncz: fatörzs-
darab,

pörje: a legvékonyabb szá-
lu fű,

tanka: kis területű tó vagy
vizállás,

görgő: henger,

meghájlad: a faedény az erős napon,
 avatag: viselt, avult; aszag: pizskafa; bótta: fenyőfaviztartó, vizes tarisznya; czi-

her: sűrű bokrokkal s fákkal benőtt irtás, borna, bornafa: kifaragott vékony fenyő.

1876-ik évi „Magyar nyelvőr“-ből.

Taraba: kerítés,
 tarabasa: harkály,
 tógző: kabak.

(Szlavonia.)

Kalácza: korlát,
 huputa madár: banka,
 krampacs: kánya,
 szelemen: házgerincz.

(Gócsej.)

Finak: rocska vagy csöbör,
 közletni: a kocsi uton a kátyolokat úgy kikerülni, hogy a mélyedés a két kerék közötté essék.

(Fehérmegye.)

Döng, döngöl: ütés, üt, úgy hogy puffan vagy zuhog,
 eregél: lassan járogat, menegél,
 erdőlni: fát gyűjteni és hordani haza az erdőről,
 eplény: a szánnak első és hátsó kereszt- vagy átal-fája,

gerezdelni: bemélyülő rovátkát huzni valamin,

házgerezd: házgerincz,
 gübécz vagy gübü: kerek mélyedések a patakokban,

göcs: bog, csomó,

gőzlő: oly barlang, melyben gázok fejlődnek ki,
 meghőköltetni: megczurukoltatni,

harapégés: erdő, mező égése, mely a száraz avarban elharapódzás által földszint terjed.

havajó: henger, melyre a vászon felgöngyörül,

honcsok: vakand,

honcsakos: vakand turásos hely,

jós: juhos,

bács: juhásztor,

kasziba: hajlott, görbe, horihorgas,

kóst: takarmány.

(Háromszék.)

Nyüge: cseresznye, szilva, barackfák csipája,

bürge: mi nagyon vastag és hamar nő,

tornya: álló víz, posvány,

tebercse: az emelő rud alatt töke.

(Klészse. Moldva.)

Kártya: hosszukás, fazék alakú fa-vizesedény.

Kaszaly: kazal (fáról és szénáról egyiránt),

lesérül: leszárad, lehervad,
 letisztálni: quittolni,
 lebbegető: kapu,
 lapi: falevél,
 légely: fenyőfa vitzartó, melyet
 nyáron a mezőre visznek,
 merge: a fának tavasszal meg-
 induló fris nedve,
 odor: csür,
 orszok: a szán orrát össze-
 foglaló fa, melybe a rud
 illesztve van,
 puzmog a tűz: mikor meggyulni,
 vagy már kialudni akar,
 piliske: hegyesűcs, különösen
 a magánosan álló kupolatok,
 (Háromszék.)

Áltatás: karókerítés,
 arany málingó: sárgarigó,
 baksálni, böngészni, kávészni:
 mergerélni,
 beszivól: kerítést összeilleszt,
 berek: posvány,
 bujt: homlit,
 dobogó: hid,
 derékút: országút,
 döngör: dombos föld,
 dörömb: kis domb.
 (Dunántúl) (128. lap.)

Róhincza: a szám négy sarkán
 függőlegesen felállított czö-
 vekek, szánszarv,
 szajlani, megszejlik: midőn va-
 lami kissé megfagy, meg-
 dermed,
 szik: csira,

számlik a föld: jól vagy rosszul
 a szerint, a mint porhanyó
 vagy göröngyös,
 tézsolya: a négy ökrös szekér-
 nél a rendes rudhoz akasz-
 tott előrud,
 ványolni: tömitni, összesüritni,
 vápa: völgyfenék.
 (Háromszék.)

Röppentyős: anyányi madár,
 szurdok: hegyi ut,
 sívó: csatorna,
 sziroty: daraeső.
 (Dunántúl.)

Meszszelátó: nagy hegyek teteje,
 pemete, penete: azon pamacs,
 a melylyel a tüzet locsolják,
 pocsolya: pocséta, Dunántúl:
 kátyu.
 (Rimaszombat.)

Guba: tölgyfagubacs.
 (Sopronmegye.)

Csikli: deszkából készült ha-
 lászladi; az egy darab fá-
 ból kivájt: csónak.
 (Eszék.)

Juhhodály: juhakol,
 kevélynyirok: omlóföld,
 kuzup: fakéregből készült,
 hárszal összevert kosár, ko-
 sárka,
 liha: ros, hitvány, csekély,
 vihatar: vihar, zivatar.
 (Abauj.)

Pallat: padlózat.

(Szeged.)

Csenderi: cserebogár,

czirhe: bokros hely,

csetert: hasábfá,

czip: csorgóskut,

gyolcsinka: galanthus nivalis,

husztaj: farkas s egyéb vad-
állat,

iszánkodni: jégen csuszkálni.

(Hétfalu.)

Csihatag: fattyúhajtás.

(Veszprém.)

Ajtószemöld: az ajtó felső része,

borsika: gyalogfenyő,

burdé: bursos ágból, leveles

ágakból készült s avval fö-
dőtt sövény házikó.

Csalóka: fenyőtoboz,

csapóskert: fenyőtetőkből és

galyakból való kerítés,

csereke: létrát pótló ágasfa,

csereklye: fenyőrügy,

csonyó: sziklacsúcs, sziklaszál,

csőkéz: tarlóz,

csup: kis kerek domb,

csürkő: meggyujtásra hagyott

üreg szénégetésnél (millé-
rekben),

duga: gát,

érnye: forrás,

étőgyik: salamandra maculata,

faküjü: kutfoglalvány,

fartat: húzódik, hátrál,

felfartatni: kikutatni,

fergetyű: szekér tengelye felett

azon mozgó párna, melyre a
szekérkas van helyezve,

ficzkó, finak: 15—20 éves fiu,

forogvány: kőgomb,

hajnalfa: fehér- vagy lúczfenyő

vörös és zöld czifrázattal a

lány kapujába verve,

halotthordó: saraglya,

hammász: hamuzsírforró,

hegybütü: kerekdeden, nem

hegyesen végződő hegyfok,

homp: halom,

huporcs: göröngy,

kászúturó: fenyőhéjba takart

turó,

kank: horog,

kölömp: ölhosszú fadarab,

lappancs: csapóajtó,

lonka: hegyoldalban lépcsőze-

tesen emelkedő tér, alatta

fölötte meredek hegy,

láz: fennsik.

(Székelységiek.)

Mesdene: csemete, fiatal fa.

(Hétfalu.)

Dernye: a fák leveleit el-

hervasztó korai dér kike-

letkor,

csergetyű: madarakat vete-

ményről elűző faeszköz,

regelye: rejtett hely, erdőben

vizmosásos árokban, avagy

a patak kerengő mélyebb

vizfordulója,

szemelye: haszontalan polyvás

gabonahulladék, ocsú,

trönk: röviden vágott darabfa,
vék: jégen vágott hosszúdád
lyuk téli marhaitatásra.

(Klézse-Moldva.)

Csipkeszöllő: egres,
horhó: mély ut, gödör, hegyek
által bezárt völgy, ut.

(Tolna.)

Általut: keresztut.

(Tinódi.)

Gándzsa: hosszú horog, égő tár-
gyak lerángatására,

göröngyeg: hant,

gujacz: tollatlan kis madár,

gyulás van: tűz van!

(Drávamellék.)

Meretyü: kis háló,

nyilazni házat: emelni,

orotás: irtás,

ostoru: létrát pótló ágas fa,

bepástosodva: begyepesedve,
földdel befedve,

ponk: dombnál kisebb magaslat,

ramaz: ölhosszú fadarab,

rengé: szakadásos erdőnötte
árok,

ródál: metsz,

suvasás: omlás,

süstörög: magában emésztődik
a kupidomú csomófa.

szenészni: szenet égetni,

szirtcsomp: sziklaszál,

szuszék: gabnatartó láda,

tanorok: kerítéssel körülvett
nagyobb kiterjedésű kaszálló,

kivált helységen kívül,

taploca: erdőközötti irtott hely,
vápák: sötét árkok,
virics: nyirfalé,
visszautjának felét elmente,
vikvok: háta-hupás, hegyes-
völgyes.

(Székelység.)

Gerjesztő: tűzgyújtáshoz hasz-
nálni szokott vékony fa-
hasáb,

gimberedik: megdermed.

(Érmellék.)

Favágittó: favágó hely,

gurgató; henger,

kisafa: hámfa,

riszál: roz késsel vág valamit.

(Soprony.)

Bóta: balta,

csalya: cserebűly,

csirkázni: csirázni,

cserepcsik: kender áztatásnál
használt rud,

hancsik: földhányás,

héhó: gereben,

hutka: bűdös banka.

(Hont.)

Lábitó: lajtorja,

ladikot varrni: a folyó repe-
déseket mohával betömik,
rá vékony falemezt illesz-
tenek, melyet szijnak ne-
veznek, aztán eng ecscsel
leszorítják, beengecselik,

lancza: petrencze, lanczafa:
petrenczerud.

(Drávamellék.)

Mezsga: csira.

(Érmellék.)

Csapkaró: nagyobb fenyőágakból csinált szőlőkaró,

sarju fenyő-karó: fiatal fenyőtől készült szőlőkaró.

(Székelység.)

Bókony: hajóborda,

hókony: balta,

jajfa: vizi kerék melletti deszka,

megkopul: kiszítal,

petike: szitafa.

(Győrvidéke.)

Horgos: hohlweg.

(Tolna.)

1878-ik évi „Magyar nyelvőr“-ből.

Ösztörű: megnyirbált faágak, hogy az egyes fokokon le lehessen menni.

(Gömör.)

Csincsás rét: vizenyős zombékos rét,

elletés: legújabb ültetésű szőlő, elletések a szőlő szakaszok is.

(Tinnye, Pestm.)

Forgó: örvény.

(Érsekujvár.)

Hátas: plateau.

(Pestmegye.)

Farkazó: nyárban mikor az erdőn lejtőre terhet szállítanak, ágas bogas fenyűket kötnek a szekér után, melyek a földön vonszoltatva, helyettesítik a talabort,

furkó: el nem hasgatott fatönk; vele török a csert,

gezemicze: apró galy, töremora,

(Debreczen.)

cseprente: apró fajövés; a cse-

mete már kisebb fa. Csep-rentés. (Szatmár.)

Berena: deszkakerítés,

iszankodni: a jégen csuszkálni.

(Hajdumegye.)

Istengyümöcsese: galagonya,

káva: vessző vagy pattantyú

karika, melylyel a nyirág-

seprőt szokták összeszorítani.

kecel, kecettel: faragcsál, vagdal.

(Csikmegye.)

Árik: rothad, senyved,

harág: szőlőkaró.

(Klészse-Moldva.)

Tap: tutaj (talp),

tapas inas: fakereskedő gyalakornok,

tapas frejber: fakereskedő segéd.

(Komárom.)

Ónazó: fagyos eső,

szegeletre jön valakivel: meg-

egyez,

zivar: zivatar,

veczkel: vaczkol.

(Szatmár.)

Isten ökre: szarvas bogár (Luceanus cervus)

küllü: fakopogtató harkály,

leveli béka: Hyla arborea,

macskaméz: famézga,

pergyuka: pillangó (Papilio),

szakadik: közönséges darázs.

(V. vulgaris.)

Tekerincs: köz. nyaktekeres.

(Jynx torquilla.)

Toplu: tapló. (Őrség.)

Két szántu: rézsutos, harántos,

kőcscség: mindenféle ételmi szer

(zsir, vaj, turó, szalonna stb.)

Kön, könik: megedződik, meg-

keményedik. Megkönik a fa,

ha sokáig vízben áll.

(Csik.)

Fáradt víz: állott víz,

uggo: gát, zúgó.

(Veszprém.)

Láb: minden egy tagban levő

nagyobb földbirtok,

méhkölömre: méhes.

(Szilágymegye.)

Kaparás: első munkás, az a ki

a munkát vállalja a többiért,

öregiből: nagyjából, nagyolva.

(Szegszárd.)

Csinálás, kertelés, kerítés,

elbámolni: elhordani pl. viz a

partot,

fok: vizjárta hely, ér,

Sárospatak, 1883. május 3.

megye: mesgye, határ,

porostya: fonott kerítés, sövény.

(Fajszi.)

Gülü: a több száz éves tölgyfa

közepén talált vastag fehér

hernyó(?) mit donga csinálás-

kor találnak a zsenge „tég“

erdőben tél közepén is élve,

gingó: kopár hegytető, termé-

ketlen magasság, hitvány

földrész,

orotás: a kivágott erdő tör-

zsökös maradványa.

(Klészse-Moldva.)

Fahölgybe van a nap: alko-

nyodik.

(Szeged.)

Csonka gerenda, első vagy

hátsó: malmoknál az őrhajót

a főhajóval összekapcsoló

gerendák,

csikóté: malmoknál a hiddesz-

kákat egybetoldó és össze-

szorító járom alakú készülék,

dudu: tölgyfából vájt hajó,

melyen a hajó malom áll,

hiddeszka: a partról a malomba

vezető deszka.

(Ormánság.)

Bálfa: hasított fa, mely közé a

csomagolt dohányt szoritják,

dalladzani: gúzsban vagy tak-

tusban evedzeni.

(Csongrád.)

Vidéki levél.

I.

Csornoholova, 1883. áprilhó.

Negyedik éve már, hogy az ungvári kincstári uradalom csornoholovai erdőőri területében fenyő csemete kertek telepítésével s a kiültetett csemeték helyének újbóli bevetésével foglalkozom. Az elvetett magvak a következők voltak: luczfenyő (*Abies excelsa*), feketefenyő (*Pinus austriaca*), erdei fenyő (*Pinus sylvestris*), kevés amerikai (p. *lambertiana*) és jegenyefenyő (*Abies pectinata*). A vetés eredménye a jegenyefenyő kivételével gyönyörű volt, mert már az első év őszén a luczcsemeték 10—15 centiméter magasra nőttek, a fekete- és erdei fenyő csemeték természetesen még ezeket is fölül multák a növésben. Ki is ne ápolna szeretettel és atyai gondoskodással egy szépen megművelt csemetekertben ily szép sikerrel kikelt csemetéket. Nekem öröm volt a munka, de lehetett is, mert a szép fejlődésben, mintha a megelégedés néma kifejezését láttam volna. A jegenyefenyővel azonban, melyből az előbbiekkal egyszerre két ágyat vetettem be, még pedig egyet erdei talajjal, egyet pedig anélkül, a legjobb akarat daczára is kudarczot vallottam. Jegyzékem, melybe a vetések teljesítését, idejét és az akkori időjárást jegyeztem fel, minden tekintetben megnyugtató arról, hogy azon időben se egér, se madár nem tett kárt, mégis hiában vártam az elvetett mag kikelését, mindössze 13 csemete volt a végeredmény. Az 1882-ik év tavaszán ismét vetettem lucz- és jegenyemagot s bár egyforma jóakarattal műveltem meg mindkettő részére a talajt, az eredmény mégis csak az volt, mint előbb. A lucz sem sikerült ugyan oly jól mint előbb, de ennek úgy hiszem az akkor uralkodott tavaszi szárazság, az egerek és a madarak voltak az okai. A jegenyefenyő azonban már egészen rosszul sikerült, mert három ágyban, melynek mindegyike $2\frac{1}{2}$ méter hosszú és 1 méter széles volt, s mindenikben 15 sor vettetett be, alig kelt ki 50 szál csemete, s e tavasszal, a mint a hó elment, ezek is kivesztek. Most utólagosan azonban újból mutatkozik vagy 90 szál, melyek e tavaszon keltek ki.

Ez idén különben általános volt a panasz vidékünkön és uradalmunkban a jegenyefenyőmag rosz kelése ellen. Egy darabig nem tudtam, hogy miben lehet a baj oka, de e hó elején midőn egy fenyővágás alsó- és felső végén újból mintegy 70 kiloyi jegenyefenyő magot kellett a hóra elvetnem, egészen véletlenül rájöttem a dolog nyitjára. Mielőtt ugyanis a második darab terület bevetéséhez fogtam volna, leültem egy szél által kidöntött törzsre, és belenyulva a magot tartalmazó zsákba, kivettem belőle néhányat s vizsgálgatni kezdtem. Miután a külső kinézésre nem volt mindenik egyenlő, kiraktam zseb- kendőmre 100 darabot s éles zsebkéssel ovatosan felvágva őket, mindeniket figyelmesen megszemléltem. A váratlan eredmény szomorú volta egészen meglepett, mert a 100 közül 70 darab teljesen rosz volt s a másik 30-ból is 8 db kétesnek mutatkozott. A száz szemből tehát csak 22 mag volt csiraképes, már pedig, a mint én tudom, a jegenyefenyő magnak is legalább 65—70 0/0-kot kell hogy kiadjon. Az említett 70 db magnak legnagyobb része üres volt, belül penészes, avasszagu és fekete színű, épen mint az a mag, a mit lehullás után a fák alól lehet gyűjteni. Világos tehát, hogy a sikertelen vetésnek a rosz mag az oka. A kereskedők úgy látszik semmi gondot sem fordítanak a mag használhatóságára, s eladják akár mily kevés csiraképességgel bir. Gondosan gyűjtött s jól kezelt magnál alig képzelhető, hogy ily sokat tegyen ki a rosz és használhatlan. A fennebb említett 70 kilo mag W. N. Stadtból való volt, csupán a kinézése után nem lehetett ítéletet mondani felőle, de ha kezébe vette az ember, mindjárt megkülönböztette a jót a rostól, mert amannak külső tokja puha, ennek ellenben kemény volt.

Egyébiránt, hogy meggyőződjem arról, vajjon nem csalódtam-e ítéletemben, az idén többféle probavetést eszközöltem, melynek eredményét a tekintetes szerkesztő ur engedelmével jövőre bátor leszek megírni.

A mint hallom franciaországban az elárusításra gyűjtött erdei magvak csiraképességének megvizsgálására egy külön szakértői bizottság van kirendelve, és a magvak csak ennek jóváhagyása után bocsáttathatnak áruba. Ezt az intézkedést

nálunk is jó volna behozni, mert minő kárt szenved az erdészet az ily rossz minőségű magvak miatt. Először is kárba megy a drágán fizetett s rossz mag ára, azután oda vesz a munka, hiába váraozik az ember az eredményre, s végül a bevetett terület ismételt próbák után is, mint valami gazdátlan pusztaterület éveken át üresen marad, vagy, mint ezen a vidéken történik, az értéktelen bükk és gyertyán vagy a földi szeder lepi el, mi ismét az erdőgazdaság hátrányára történik, mert az erdőnek értékes csemetékkeli beerdősítése csak évek után és csak akkor sikerülhet, midőn már a fent említett növények elterjeszkedése az ültetést rendkívül megnehezíti.

Azt is tapasztaltam, hogy a jegenyefenyő magot, akkor is ha tökéletesen jó, nyílt csemetekertekben elvetni nem tanácsos, mert a nyári forróságok a mesterséges beárnyékolás daczára is megrongálják, télen pedig a száraz fagyok a finoman megművelt nedves földdel felhuzzák.

Ez az oka, hogy én egyetlen egy csemete kertben nevelt jegenyefenyő csemetét sem tudtam fentartani.

Ezt tapasztaltam egyébiránt az őszi ültetéseknel is, a mennyiben egy 1881 ősszén beültetett vágásban a csemetéket mind felhuzta a fagy, úgy, hogy az egészből igen kevés maradt életben.

Ezelőtt 3 évvel néhány amerikai fenyőmagot is kaptam, ki is kelt szerencsésen, hanem az áska (*Grillus grillotalpa*) rá talált és többet lerágott közülök, hanem végre meglakolt érte, s most a megmaradt csemeték igen szépen fejlődnek.

Két év előtt 4 db douglás-fenyő csemetét kaptam, melyet a csemete kertben Tomcsányi Gusztáv m. kir. erdész urral ültettem el. Kettőnek a közeli vágás égésekor sokat ártott a tűz, de azért élnek, a másik kettő egészen épen maradt, s hogy mily szépen fejlődtek bizonyíthatja az, hogy első évi növésük 20 centiméter, második évi növésük pedig 38 centiméter volt. Ebből ítélve ez a fanem az itteni termő helyet nagyon kedvelheti s tanácsos lenne vele a vetést is megpróbálni.

Kováts György,
m. kir. erdőőr.

A fapiacsról.

Budapest, 1883. június 24-én.

(B.) Ámbár a fapiacz általános hangulata szilárd, sőt emelkedő irányt mutat ez idő szerint, mindazáltal nem lehetetlen, hogy azon esetre, ha az ország számos vidékéről jövő rozsdá- és egyéb a termés nem kielégítő eredményét előidéző okokra vonatkozó hírek teljesülni fognak, különösebben a fenyő épületi anyagokra nézve némi árhanyatlás fog beállani.

Egyébként a fapiacz helyzete megnyugtató, sőt biztató, a mennyiben a tölgy épület- és műszerfára a kereslet igen élénk; örvendetes továbbá azon ténykörülmeny is, hogy a bükk műszerfa iránt az érdeklődés mindinkább fokozódik, a faszén szállítás pedig némely vasutvonalon oly mérveket öltött, hogy az illető társulat a szállítók igényeit egyáltalában nem képes kielégíteni.

Az egyes fapiaczok árjegyzéseit közelebbi füzetünkben fogván közölni, ez idő szerint némi tájékozással csak annyit kívánunk jelezni, hogy a szegedi piacon a fenyő szelvényáru legjobb minőségű deszka- és padló választékainak ára köbméterenként egy forinttal, a fenyőléczé pedig két forinttal emelkedett a múlt hó óta.

Különfélék.

A selmeczi erdészeti és bányászati akadémián az 1883³/₄-ki tanév f. évi október hóban kezdődik.

A felvétel és beiratás október 6. és 8-án történik. Beiratás és segélyegyleti díj fejében egyszer s mindenkorra 10 frt fizetendő, tandíj azonban nem fizettetik.

Bővebb felvilágosítást írásbeli megkeresésre az akad. igazgatósága ad.

(D.) **Magyarország gombái.** (Fungi hungarici.) *) A múlt év végén jelent meg az ezen czim alatt megindított vállalat első centuriája. A vállalat czélja honunk gomba virányát száritott példányokban összegyűjtve a növénytan, illetve a gom-

*) Kiadja Linhart György, gazd. akadémiai tanár. Magyar-Óvár,

bászat (mycologia) hiveinek s általában az alkalmazott növény-tannal foglalkozóknak könnyen hozzáférhető módon átnyújtani. Évenként két centuria fog megjelenni. „Minden centuriához 15—20 részint eredeti, részint pedig általánosan elismert jó rajzok után készült másolat lesz mellékelve. Minden ötödik centuria után a közölt gombák diagnosisa magyar és német nyelven — új fajoknál latin nyelven is — fog megjelenni. Egy centuria ára 5 frt 50 kr. Rendelések, küldemények stb. Linhart György tanárhoz M. Óvárra intézendők.“

Minden fajhoz névjegy (vignetta) van alkalmazva, mely a gomba neve mellett annak termőhelyét, gazda növényét, gyűjtési idejét, gyűjtője s meghatározója nevét tartalmazza; ezek mellett azonban híven idézi az irodalom-, különösen a magyar irodalomban előforduló s az illető gombára vonatkozó adatokat.

Egyes nevezetesebb fajoknál más jegyzetek, új fajoknál (*Aecidium Leucoji* Lint.) egész diagnosisek vannak közölve. Az első centuria szép negyedrést, s könnyen kezelhető könyv alakjában jelent meg. Egy lapon egy, de többnyire két faj van gondosan elhelyezve.

Ezen első centuria anyaga legnagyobbrészt Mosony-, azután Szepes-, Trencsén-, Abauj-Torna- s Pestmegyékben és Szlavóniában gyűjtetett.

A gyűjtéshez hozzájárultak Kalchbrenner, Schuler, Dietz, Hajós stb., de különösen Linhart. Egyeseket pedig Európa legkitünőbb mycologjai u. m. Rehm, Kalchbrenner, Winter, Thümen határoztak meg. A mellékelt rajzok — melyeket Hajós E. készített szivességből, akár a másolatokat, akár az eredetiket tekintjük is — mind a kellő csinnal s szabatosággal vannak készítve, úgy, hogy a gyűjtemények megszerzőinek az illető gombafaj jelleméről teljes képet nyújtanak.

Hazafiai örömmel üdvözljük e derék vállalatot, mely ismét újabb jele annak, hogy jogos igényünk van a művelt nemzetek sorában helyet követelni.

Bennünket közelebről különösen az érdekel, hogy a szerző az első centuriában leginkább a gazdasági s erdészetileg fontos növényeken előforduló gombafajokra — melyekre a foly-

tatólag megjelenő centuriákban is különös gond lesz fordítva — volt nagy figyelemmel. A fás növényeken élő gombafajok közül az első centuriában vannak többek közt a *Pinus Abies* Linn. tobozpikkelyein élő *Aecidium strobilinum* (Alb. et Schud.), a *Pinus Picea* L. élő és elhalt levelein élő *Hypoderma nervisequium* D. C., a *Pinus Larix* Lin. levelein élő *Caeoma Laricis* (Westd), továbbá a *Caeoma Evonymi* (Imelin), *Peronospora viticola* de Bary, *Dothidea ribesia* Fr., *Cucurbitaria Laburni* Pers., *Daedalea quercina* (Linn), *Dasyscypha Willkommii* (Hartg.) és más igen érdekes fajok.

Mindezekből láthatják t. szaktársaink, hogy itt egy oly vállalatról van szó, mely bennünket erdészeket is közelebről érdekel. S bizony, ha nem is minden erdőgondnokság, de minden erdőigazgatóság könyvtárában kell hogy helyet találjon. S mi bizton hiszszük, hogy t. szaktársaink minden nemes ügy iránt való meleg érdeklődése itt is érvényesülni fog. A vállalat ugyanis a kiadónak semmi anyagi hasznót nem hozhat — hazafiúi áldozatkészsége s fáradozása azonban megérdemli, hogy buzgó pártolás által a vállalat virágzását elősegítsük. Melegen ajánljuk tehát e vállalatot t. szaktársaink becses figyelmébe.

(D.) **Feltűnő vastagságu repkény borostyán.** A „*Botanisches Centralblatt*“ XII. kötetének, 5. számában Struck C. azt mondja, hogy a Maltzan-féle muzeumban több Mecklenburgban nőtt repkény borostyánminta látható, melyek közül egy 19 cmtr., mások 28, 27, 26 cmtr. kerülettel bírnak. S. C. megemlegyzi ehhez, hogy 1870-ben Mecklenburgban számos virágzó borostyán egyedét látott, melyek 33 cmtről 57 cmtr. kerülettel is bírtak. A borostyán különben sokkal gyorsabban nő, mint általában gondolják, mert a fentebb említett 19 cméter kerületű egyed csak 33 éves volt.

Szomoru ugyan, de igaz. Azon elbánás illusztrálására, melyben az erdőtisztek a par excellenc cultur-államokban részesülnek, talán nem lesz érdektelen felemlíteni azt a körülményt, hogy a francia parlamentben közelebről igen nagy vitára szolgáltatott okot több képviselőnek az a javaslat, hogy a csendőrség nyugdíjszabályzata az erdőszemélyzetre is kiterjesztessék.

A javaslat nem vált ugyan törvénynyé, s a pénzügyminis-
ternek azon nyilatkozata, hogy a kedvezőbb elbánás folytán
felmerülő nagyobb kiadások fedezéséről gondoskodva nincsen,
itt sem tévesztette hatását, a mennyiben a javaslat csekély
szavazattöbbséggel az ország jelenlegi pénzügyi helyzetére
való figyelemmel egyelőre elvettetett; mindazonáltal az erdő-
tisztéknek megadatott azon morális elégtétel, hogy fárasztó
szolgálatuk, mely a szellemi és testi erőket egyaránt igénybe
veszi, s sok esetben az élet veszélyeztetésével van egybe
kötve, a parlament által in optima forma elismertetett, s ez-
által mintegy sanctionáltatott a javaslattevő képviselőknek az a
nézete, hogy az erdőtisztek első sorban azok, kik valamennyi
polgári tisztviselő között a lehető legkedvezőbb elbánásra tart-
hatnak igényt.

Mekkora a különbség az itt említett s a nálunk alkalma-
zásban levő eljárás között, hol az erdőtisztek a rang és a fize-
tés megállapításánál kedvezőtlenebb elbánásban részesülnek, mint
a külföld hasonló minőségű tisztviselői, s hol a más pályán
szolgáló tisztviselők, kik hivatalukat a testi erők megfeszítése
nélkül kényelmesen láthatják el, kiknek életét veszély nem
környezi, s kik, leginkább városokban lakván, gyermekeiket
könnyebben és olcsóbban neveltethetik, nagyobb fizetés élve-
zetében állanak, s következőleg nagyobb nyugdíjra is tarthat-
nak igényt, mint a hasonló rangu külső erdőtisztek, kik ugyan-
azon készütséggel bírnak, s állásuk elnyerése alkalmával ugyan-
azon kellékeket és képzettséget kötelesek kimutatni.

Mikor jön el nálunk is legalább az egyenlő mértékkel
való mérésnek ideje? *Rombér.*

Magyarosodunk. Janauscheck Kálmán, m. kir. erdész
vezetéknevét „Jánosi“-ra változtatta át. Éljen.

Halálozás. Marczelly Gusztáv, m. kir. raktárgondnok
és az Országos Erdészeti-Egyesület alapító tagja, ugymind
ozdolai Kelemen Lajos, m. kir. fizető számvivő és az Or-
szágos Erdészeti-Egyesület rendes tagja meghaltak. Béke
hamvaikra!

Erdészeti rendeletek tára.

Körrendelet valamennyi közigazgatási bizottságnak és valamennyi kir. erdőfelügyelőségnek.

(Az 1807. évi XXI. törvénycikk alapján elrendelt zárlatnak az 1879. XXXI. törvénycikk értelmében készített ideiglenes üzemtervek által való megszüntetése ügyében).

19.787. szám. Kérdés tétetvén az iránt, hogy az erdőkre fennálló zárlatok mely időtől kezdve tekintendők feloldottaknak, a m. kir. belügyministeriummal egyetértőleg értesitem a közigazgatási bizottságot és királyi erdőfelügyelőséget, hogy az 1807. évi XXI. t.-cz. és az erdélyi részekben fennállott erdészeti szabályok alapján elrendelt zárlatok nemcsak az 1879. évi XXXI. t.-cz. 18. §-a értelmében beterveztendő rendszeres gazdasági üzemtervek jóváhagyásával, hanem az ugyanezen törvénycikk 210. §-a alapján esetről-esetre megállapítandó ideiglenes gazdasági üzemtervek életbelépésével is feloldottaknak tekintendők, s a kérdésben lévő erdők, az ideiglenes gazdasági tervnek megállapítása után nem a zárlat elrendelésére vonatkozó határozatok, hanem az ideiglenes üzemterv rendelkezései értelmében kezelendők.

Budapest, 1883. évi juniushó 11-én.

A minister helyett:

Matlekovics.

Körrendelet valamennyi kincstári erdőhatóságnak.

(A kincstári altisztek és erdőszolgák létszámának és szolgálati viszonyainak szabályozása tárgyában.)

19.356. szám. A kincstári erdőőrök és altisztek szolgálati állományának szervezése tárgyában kiadott mult évi 14.377. sz. a körrendelettel kapcsolatban, az altiszti és szolgálétszámot következőleg állapítom meg: (L. 534—535. lapot.)

Az altisztek és erdőszolgák ezen új szervezetével összefüggőleg a mellékletmények és a szolgálati viszony szabályozása tekintetében a következő általános rendszabályokat léptetem életbe:

1. a fenebbieket szerint megállapított illetményeken felül az erdőszolgák kivételével az egész személyzetet szabad lakás vagy ennek hiányában az évi bér tíz (10⁰/₀)-ka illeti;

2. a tűzifa a szerint a mint rendelkezésre áll, kemény vagy lágy hasábfában, ott a hol dorongfa is termeltetik $\frac{2}{3}$ részben hasáb, $\frac{1}{3}$ részben dorongfában, a hol pedig csak dorongfa állittatik elő, kizárólag dorongfából szolgáltatik ki. A személyzet megtakarított tűzifáját elbocsátás terhe alatt sem el nem adhatja, sem pedig el nem ajándékozhatja; nincs továbbá helye a hivatalból való megváltásnak sem; az erdőhatóság az illető erdőgondnokság indokolt előterjeszté-

Tételszám	Az erdőhatóság neve	Az altiszti állomások száma s a kapcsolás													
		Főerdőőr vagy fővadász				Erdőőr vagy vadász				Faraktárőr				Gépke- zelő	
		o s z t á l y													
		I.	II.	III.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	
		f i z e t é s													
		480	420	360	350	300	250	200	350	300	250	200	480	420	
l é t s z á m															
1	Besztercebányai erdőig.	4	6	8	10	15	15	20	1	2	3	.	.	.	
2	Zsarnóczai erdőhivatal	3	4	4	4	8	10	15	1	1	.	1	.	.	
3	Liptóújvári főerdőhivatal	3	4	4	10	14	16	2	2	2	1	.	.	.	
4	Soóvári erdőhivatal . .	3	4	5	6	10	15	20	1	1	
5	Kolozsvári erdőigatóság	6	7	8	12	14	15	20	2	2	2	2	.	.	
6	Szászsebesi erdőhivatal	3	5	6	6	9	10	15	1	1	1	1	.	.	
7	M.-Szigeti erdőigazgat.	5	6	7	10	12	15	18	2	4	7	4	.	.	
8	Bustyaházi erdőhivatal	3	4	4	6	8	12	16	1	2	2	.	2	2	
9	Lugosi erdőigazgatóság	3	5	7	7	8	12	53	
10	Orsovai erdőhivatal . .	3	4	6	7	10	11	15	
11	Lippai főerdőhivatal .	2	3	6	10	14	19	28	2	3	4	5	.	.	
12	Apatini erdőhivatal . .	2	2	3	4	10	12	16	.	1	1	1	.	.	
13	Gödöllői erdőhivatal .	2	3	3	4	6	8	8	1	1	1	.	.	.	
14	Ungvári főerdőhivatal .	1	1	2	5	6	7	9	1	1	1	2	1	.	
15	N.-bányai főerdőhivatal	2	2	3	3	7	12	18	1	
	Összesen .	45	60	76	104	151	189	273	16	21	23	15	3	2	

latos fizetések és járandóságok

A szolgálai állomások száma
s a kapcsolatos szegődmények és
járandóságok

Famester				Szülész- nő	Irodaátalány	Földilletmény	Tűzifa-járandóság	Fizetések összege	Erdő- legény			Erdő- szolga			Tűzifa-járandóság	Szegődménydíjak összege
osztály									osztály							
I.	II.	III.	I.						I.	II.	III.	I.	II.	III.		
fizetés									szegődmény-díj							
480	420	360	200	200	180	150	200	150	120	létszám			űrkbméter	frt		
létszám				frt	kat. hold	űrkbm.	frt	létszám						űrkbméter	frt	
1	1	.	.	164	278	2304	25.670	4	5	5	2	3	1	168	3420	
1	1	.	.	100	172	1428	15.160	4	2	1	2	1	.	84	1860	
1	.	.	.	112	189	1560	18.690	3	3	2	4	3	2	96	2930	
1	1	.	.	128	215	1776	19.320	3	3	4	3	3	4	120	3270	
1	2	2	.	184	311	2592	29.090	4	5	5	7	7	8	168	5860	
1	1	.	.	116	196	1632	18.000	2	2	3	2	3	5	84	2660	
1	1	2	4	180	304	2520	28.760	3	4	6	1	1	1	156	2690	
.	.	2	2	112	209	1740	19.630	2	2	3	1	1	.	84	1560	
.	.	.	.	186	300	2460	24.510	4	4	5	1	.	.	156	2470	
.	.	.	.	106	181	1500	16.480	2	3	3	2	3	3	96	2600	
1	.	.	.	190	303	2472	26.510	4	4	3	5	5	5	132	4320	
.	.	.	.	100	163	1332	14.230	1	2	2	.	.	.	60	860	
.	.	.	.	70	119	984	11.000	2	3	3	9	.	.	84	3010	
1	.	.	.	70	117	960	10.780	2	2	2	2	2	8	72	2720	
1	.	.	.	96	155	1272	13.460	2	2	1	3	3	7	60	2800	
10	7	6	6	1914	3212	26.532	291.740	42	45	48	44	35	44	1620	43.030	

sére esetről-esetre egyes hidegebb időjárással bíró állomásokon levő altisztek és a szolgálazemélyzet részére a rendelkezésre álló galy- vagy feküfából megfelelő mennyiséget utalványozhat;

3. a természetben ki nem szolgáltatható földilletmény holdja évi 5 (öt) forintjával váltatik meg. A lakpénz a tűzifa- és földilletmény a nyugbérbe be nem számítható;

4. a főerdőőrök vagy fővadászok, az erdőőrök vagy vadászok és faraktárőrök, valamint a famesterek is erdőhatóságunkint, külön álló összetes altiszti állományt képeznek, bérök állomáshoz kötve nincsen, minélfogva ugyanazon állomáson sorozatuk szerint a magasabb bérosztályba előléptethetnek; előléptetésnél minden üresedésbe jött második állomás a sorozat tekintetbe vétele nélkül a legképe-sebb és legérdemesebb egyénnel töltenek be.

5. Az erdőlegények nem nőszülhetnek, és úgy ők, valamint az erdőszolgák is nyugbérre igényt csak az esetben tarthatnak, ha az erdőőri szolgálathoz kötött minősítvény megszerzése alapján, a erdőőri szolgálati fokozatok valamelyikébe felvétettek; előbbi minőségükben eltöltött szolgálati idejük azonban csak az esetben lesz beszámítható: ha alkalmaztatásuk megszakítása nélkül lettek az erdőőri szolgálati fokozatok valamelyikére kinevezve;

6. üresedésben levő altiszti és erdőlegényi állomások betöltésénél az erdőhatóság által fölvetett egyének csak ideiglenesen alkalmazottaknak tekintendők, s végleges kineveztetésök csak akkor lesz foganatosítható, midőn erre az erdőhatóság által évenként márczius és szeptember hónapokban teendő javaslatok alapján, a miniszterium engedélye a kinevezésre megadatik; a soronkívüli előléptetésekre különben szintén a miniszterium engedélye szükséges.

Az altisztek és erdőszolgák fizetése, illetve szegődmény-díjuk költségvetési tárgyalása és elszámolása tekintetében utasítom továbbá az erdőhatóságot: miszerint a fizetéseket a személyi járandóságok, a szegődménydíjakat ellenben az üzleti költségek azon rovatai terhére vegye fel, a melyekre a kapcsolatos kiadás a teljesített szolgálat, illetve munka természete és neménél fogva tartozik. E szerint tehát a szegődménydíjak a költségvetésbe „az üzleti költségek“ főrovata 11—18 tételei alatt előforduló alrovatokon veendő fel, és az ott előirányzott szükségleti összegekre kivette arányosan osztandók föl, önként értetvén: hogy a jelzett alrovatok közül azok terhére a szegődménydíjából semmi sem vehető fel, a melyek alatt költség-szükséglet azon okból nem irányoztatik elő, mert azok keretéhez tartozó munkák az illető költségvetési évben nem fordulnak elő.

Értesitem végül az erdőhatóságot, hogy az irodai szolgálatra eddig alkalmazott irodasegéddek és díjnokok által végzett teendőkre, jövőre a most rendszeresített altiszti létszámból főerdőőrök, illetve erdőőrök alkalmazandók, ezeknek azonban az altisztek részére fejen-

kint megállapított 2 (két) forintnyi iroda átalány nem jár, minthogy irodaszerekkel az erdőhatóság részére rendszeresített iroda-illetményből látandók el, mely körülményre való tekintettel az altisztek iroda-átalánya a rendszeresített létszámnál kisebb állományra lett megállapítva. — Kelt Budapestén, 1882. évi júniushó 5-én.

Széchenyi.

Az Országos Erdészeti-Egyesület pénztáránál teljesített befizetések.

(1883. évi május hónapban.)

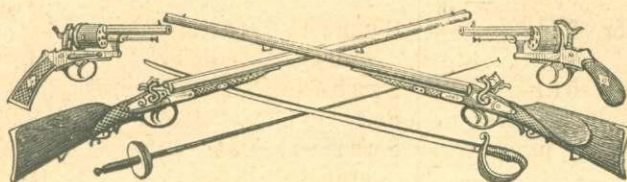
Befizetés. frt.	Befizetés. frt.
Apatini m. kir. erdőhivatal 6. ⁹⁶	Früstök István, uradalmi erdőgondnok —. ⁴⁶
Ajtay János, erdőakadémiai hallgató 8	Földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. ministerium 12
Árvamegyei pénztár 4. ⁵⁵	Fleischer János, vár. erdőmester 8
Berzeviczy Egyed 8	Felsőbánya város 8. ⁵⁰
Ballentovich Iván, erdész. geométer 1. ⁶⁰	Földváry József, m. k. főerdész 8
Bustyaházai m. k. erdőhivatal 116. ⁰⁶	Figura József, vadász 5
Binder Richard, erdőakadémiai hallgató 5. ⁵⁰	Gödöllői m. k. erdőhiv. 20. ³⁶
Bereczky Sándor, kápt. főerdész —. ⁵⁶	Grill Károly, könyvkeresk. 4
Belovári m. k. erdőhiv. 8	Gasser Lipót 3. ¹⁰
Beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság 160	Geszttes Lajos, püsp. erdőgyakornok 8
Beszterczebánya vár. 8. ⁵⁰	Hermann Károly 3. ⁵⁰
Brassómegye alispánja 23	Horacsek István, püsp. főerdész 6
Balogh Kálmán, m. kir. közal. erdészjelölt 8	Hennel József, erdőakad. hallgató 2
Domokos Sándor, erdőakad. hallgató 2	Hauszner József, m. k. fizető számvivő 8
Derzsi Gábor, m. kir. erdőgyakornok 1. ⁰⁶	Járos János, m. k. főerd. 4
Dőry Dénes, földbirtokos 10	Kolozsvári m. k. erdőigazgatóság 8. ⁵⁵
Erdélyi Gyula, m. k. erd. 8	Krappé Frigyes, m. kir. edészjelölt 8
Erdődi György, erdőgyakornok —. ⁵⁰	Kiszelly Gyula, erdőgyakornok 4
Frits Béla, m. k. erdész 8	

Befizetés.	frt.	Befizetés.	frt.
Kasperek Pál, főerdész .	8	Rozinszky László, urad.	
Kérnács Gyula, erdész .	— ⁵⁶	erdész	1 ⁵⁰
Kárász István, kat. erdő-		Rimamurányvölgyi	
becslő	— ⁵⁰	vasműtársaság	2 ⁰⁶
Kassa szab. kir. város .	42	Ruprecht Antal, m. kir.	
Lugosi m. k. erdőigazga-		erdőgyakornok	8 ⁵⁰
tóság	4 ⁰⁶	Szabó Adolf, kir. erdő-	
Lippai m. k. főerdőhiv. .	4 ⁰⁶	felügyelő	35 ⁰⁶
Liptóújvári m. kir. fő-		Soóvári m. k. erdőhiv. .	108 ⁰⁶
erdőhivatal	84 ⁰⁶	Szászsebesi m. k. er-	
Linszky Károly, végzett		dőhivatal	132 ⁰⁶
erdőakad. hallgató . . .	16	Sopron város erdőmes-	
Linszky Antal, erdőm. .	8	teri hivatala	— ⁵⁶
Lumnitzer Béla, m. k.		Somogy megye csurgói	
erdőgyakornok	— ⁵⁶	szolgabírói hivatal . . .	7 ³⁷
Marsóvszky Mór, föld-		Sumichrást Mihály,	
birtokos	8	erdőakad. hallgató . . .	4
Magyaróvári és bel-		Szabadka szab. k. város	6
lyei főhgi uradalmak .	105	Szt.-György város . . .	8
Masztics Gusztáv, m.		Schmidt János, városi	
k. erdész	— ⁵⁶	erdőbíró	10 ⁵⁰
Müller Róbert	1 ⁵⁶	Sztokosza Gyula, m. k.	
Márton Sándor, erdőaka-		közal. erdőgyakornok . .	4 ⁵⁰
démiai hallgató	5	Szokoloczy József, erdő-	
Méry Károly, fázcán va-		akadémiai hallgató . . .	2
dász	1	Szalay József, erdőm. .	1 ⁵⁰
Nitnausz Gyula, m. k.		Sárközy Miksa, járási	
közal. erdész	— ⁵⁰	főerdész	— ⁵⁰
Nagybányai m. kir. fő-		Somsich Pál, orsz. kép-	
erdőhivatal	4 ⁰⁶	viselő	10
Nagydisznódi járás		Tiller Mór és testvérek .	8
szolgabírósága	8 ⁹⁵	Ungvári m. kir. főerdő-	
Orsovai m. k. erdőhiv. .	14 ⁵⁶	hivatal	4 ⁰⁶
Prusinszky Károly, k.		Wellibil Károly, főerd. .	1 ⁰⁶
alerdőfelügyelő	8	Zágrábi m. k. erdőigaz-	
Petzrik Antal, erdész . .	— ⁵⁰	gatóság	8 ¹²
Plecheisz János, urad.		Zsarnóczai m. kir. er-	
főerdész	— ⁵⁶	dőhivatal	9 ⁴¹
Pécs szab. kir. város .	25	Zágrábi érsek billeti	
Rosenthal H.	8	uradalma	160
Reman József, erdőmester	1 ²⁶	Zednik József, m. kir.	
Rowland Róbert, erdész	8	erdész	8

Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronként negyven (40) krajczár, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig, soronként harmincz (30) krajczár, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyenként husz (20) krajczár számíttatik.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számíttatnak.

**Fontos utazók-
nak, vadászoknak
tisztéknek
és másoknak.**

**Revolverk, fegyve-
rek, vadászati esz-
közök,**

különféle egyenruhák, valamint a fegyverszakba vágó mindennemű cikkek

**Bécs, Ottakring
Festgasse 11/13.**

GASSER LIPÓT

**Raktár Bécs,
I. Kohlmarkt 8.**

fegyvergyára által, jótállás mellett legjobb minőségben és legolcsóbb áron szállíttatnak.

Illustrált árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.

Egy

Winchester

rendszerü golyós fegyver,

legkitünőbb minőségü **angol** mű, 300 darab kész tölténnyel
300 forintért eladó.

(1—3)

Bővebb felvilágosítással e lapok kiadó hivatala szolgál.

Kincstári és uradalmi
erdőtisztek

részére akár teljes egyenruhákat, akár pedig egyes darabokat, valamint az egyenruházathoz tartozó egyes részeket csakis

valódi tartós minőségben szállít jótállás mellett

Tiller Mór és testvére

a m. kir. hadsereg szállítói

Budapesten, Károly-laktanya.

Kimerítő árjegyzéket kívánatra küldünk.

Hirdetmény.

Mindennemü

erdőtiszti- és katonai egyenruha, vadász- és civilruha legjutányosabb árak mellett megrendelhető.

Rosenthal H.-nál

az arany sisakhoz.

A m. kir. vallás-, és közoktatási nagyméltóságú ministerium, közalapítványi erdőtisztek és erdőőrök egyenruha-szállítója.

Budapest,

Haas-féle palota, Gizellatér, 1. szám.

Felhivás.

Azon erdész urak, kik hajlandók erdőrendezési munkálatokban részt venni, sziveskedjenek igényeiket Halácsy testvérekkel Budapesten, VII. Rottenbiller-utca, 46. sz. a. közölni.

P á l y á z a t o k.

84. sz. A hétfalusi erdők ideiglenes kezelő bizottságában betöltendő az I. osztályu erdőszámvivői állás, melylyel 700 frt fizetés, 105 frt lakpénz, 45 frt évi rovancsolási átalány s tövön kiszolgáltatandó 40 ürm. hasábfá évi járandóság van összekötve.

Pályázók felhivatnak, hogy feddhetlen életükről s legalább a selmeczi kir. erdőakadémia teljes és sikeres elvégzéséről szóló hiteles bizonyítványaikat szabályszerűen bélyegzett folyamodványaik mellett legkésőbb e hirdetés megjelenésétől számított két hét alatt alólirott közigazgatási erdészeti bizottsághoz bejelentsék.

Az erdőszámvitelben való gyakorlati jártasság s a felsőbb erdészeti államvizsga letételéről szóló bizonyítvány előnyt biztosít az illetőknek.

Utóbb jelölt kellekekkel bíró pályázóknak esetleg megfelelő fizetés emelés is kilátásba helyeztetik, ha t. i. a szintén betöltendő II-od osztályu erdőszámvivői teendőket is hajlandó lenne az illető elvállalni, illetőleg ha szükségesnek vélné azzal is megbizni az illetőt felsőbb jóváhagyás mellett ezen bizottság.

Brassómegeye közigazgatási erdészeti bizottságának, 1883. évi júniushó 2-án tartott üléséből.

Ronn Gyula,
kir. tanácsos, alispán.

2140. sz. Ezen m. kir. erdőigazgatóságnál megürült fizető-erdőszámvivői állomás betöltésére ezennel pályázat nyitattik.

Ezen állomással a IX-ik rangosztály, 800 frt évi fizetés, 150 frt lakpénz, 54 ürköbméter tűzifa járandóság, holdanként 5 frtjával megváltható, 7 kat. hold földilletmény, és végül a fizetés kétharmadával felérő tisztii biztosíték letételének kötelezettsége van egybekötve.

Azon pályázni óhajtók, kik az 1879. évi XXXI. t.-cz. 36. §-ban előirt kellekek és a hivatalos magyar nyelven kívül, az ország erdélyi részeiben divó oláh nyelvnek birtokában vannak, felhivatnak, miszerint szabályszerűen okmányolt folyamodványaikat, folyó évi júliushó végéig, az alulirt m. kir. erdőigazgatósághoz nyujtsák be.

Kolozsvárt, 1883. június 13.

M. kir. erdőigazgatóság.

(Utánnymat nem dijaztatik.)

559. sz. A selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti akadémián f. é. októberhó 1-től kezdve a következő tanársegédi állomások betöltendőek:

1. a vegytani tanszéknél;
2. a bányatani tanszéknél;

3. a fémkohászati tanszéknél;

4. az erdőhasználati és vadászattani tanszéknél.

Ha ezen 1., 2. és 3. pont alatt kiírt állomásokat okleveles bányászok, illetőleg kohászok nyerik el, hétszáz (700) frtnyi évi fizetés, egyszázöt (105) frtnyi lakpénz és husz (20) köbméter tűzifa járandóság élvezetében részesülnek, ha pedig ezen állomások valamelyike nem okleveles egyének által töltenék be, akkor ezek hatszáz (600) frtnyi fizetést, kilenczven (90) frtnyi lakpénzt és husz köbméter tűzifát nyernek.

Az erdőhasználati tanszéknél betöltendő és hétszáz frtnyi fizetéssel, egyszázöt frtnyi lakpénzzel és 20 köbméter tűzifa járandósággal javadalmazott tanársegédi állomásra csakis okleveles egyének pályázhatnak.

Mindazok, a kik ezen állomásokra pályázni kívánnak, ezennel felhivatnak végzett tanulmányaikról, eddigi foglalkozásukról, kiszolgált egy évi katonai önkéntességről szóló bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat előljáráóságuk útján f. é. juliushó 15-ig az akad. igazgatóságánál benyújtani.

Későbbben beérkező folyamodványok tekintetbe nem vétetnek.

Selmecz, 1883. évi juniushó 4-én.

A m. kir. bányászati és erdészeti akadémia igazgatósága.

1312. sz. Zemplénmegye szinnai járásába kebeleztet és alább kitüntetett községek tulajdonához tartozó erdők gazdasági üzem terveinek az 1879. évi XXXI. t.-cz. 18. §-a értelmében leendő elkészítése végett ezennel zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik, az erdőterületek községenként következőleg tüntettetnek ki:

1. Alsójablonka	185 kat. hold.
2. Brezovecz	60 " "
3. Czirokabela	193 " "
4. Czirokahosszumező	388 " "
5. Csukalócz	14 " "
6. Dara	63 " "
7. Dubrava	62 " "
8. Felsőjablonka	185 " "
9. Hosztovicza	200 " "
10. Hrabova rosztoka	30 " "
11. Inócz	166 " "
12. Kálnarosztoka	87 " "
13. Klenova	114 " "
14. Kolbaszó	12 " "
15. Lodomér	195 " "
16. Nagypolena	148 " "
17. Nechalpolyánka	7 " "

18. Oroszbisztra	273	kat.	hold.
19. Oroszhrabóc	194	"	"
20. Oroszruszka	1351	"	"
21. Oroszvolova	123	"	"
22. Osztrozsnycza	20	"	"
23. Papina	200	"	"
24. Parihuzóc	81	"	"
25. Pesolina	515	"	"
26. Pichnye	267	"	"
27. Pnieszlop	61	"	"
28. Smugóc	66	"	"
29. Szinnajózsefvölgy	465	"	"
30. Sztakesin	204	"	"
31. Sztakesinrosztoka	103	"	"
32. Sztarina	354	"	"
33. Sztrióc	171	"	"
34. Telepóc	287	"	"
35. Ublya	112	"	"
36. Ulics	260	"	"
37. Ulicskriva	204	"	"
38. Valyaskóc	281	"	"
39. Zubna	101	"	"
40. Zuella	300	"	"

Összesen 8102 kat. hold.

A versenyző szakképzettséget tanúsító eredeti okmányokkal felszerelt ajánlatok 1883. évi július 15-ig alólirott szolgabírói hivatalhoz nyújtandók be, és azokban a munka megkezdésének ideje és napja megemlítendő. — Kelt Szinnán, 1883. juniushó 7-én.

Isépy Kálmán,
szolgabíró.

3019. sz. Az alólirt erdőigazgatóság kerületében egy raktárgondnoki állomás betöltendő lévén, annak betöltése iránt ezennel pályázat nyitattik.

Ezen állomással évi 900 frt fizetés, szabadlak, vagy annak hiányában a tiszti fizetés 15 százalékanak megfelelő lakpénz, 54 ürköbméter tűzifa járandóság, holdanként 5 frtjával megváltható 15 katasztrális hold földilletmény és 20 frt irodai átalány, valamint a fizetés kétharmadával felérő tiszti óvadék letételének kötelezettsége van összekötve.

Pályázni óhajtok felhivatnak, miszerint az 1879. évi XXXI. t.-cikk 36. §-ában feltételezett szakképzettségüket, a számvitelben és pénztári kezelésben való jártasságukat, továbbá a megyében divó román és ruthén nyelvnek szóban, a magyar és német nyelvnek szó-

ban és írásban való tökéletes bírását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket f. év júliushó 15-ig nyujtsák be.

M.-Szigeten, 1883. június 8-án.

M. kir. erdőigazgatóság.

(Utánnymat nem díjaztatik.)

~~~~~

Barsvármegyébe kebelezett Ujbánya sz. kir. bányavárosában lemondás folytán üresedésbe jött erdészi állomás pályázat utján betöltendő.

Felhivatnak ennél fogva mindazok, a kik ezen 700 frtból álló fizetés, 70 frt lakbér, valamint 40 köbméter tűzifa évi illetőséggel egybekötött állomást elnyerni óhajtják, miszerint a szakképzettségüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket f. évi júliushó 15. napjáig alulirott polgármesteri hivatalnál nyujtsák be.

Ujbányán, 1883. júniushó 15-én.

Thulh Lipót,
polgárnagy.

~~~~~

2140. szám. A nagyméltóságú földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministeriumnak f. évi júniushó 17-én 25.018. sz. a. kelt rendelete folytán az alulirt m. kir. erdőhivatalnál üresedésben lévő kezelő főerdészi, illetőleg előléptetés esetén I. osztályu erdészi állomásra ezennel pályázat nyittatik, oly megjegyzéssel, hogy a kinevezendő szakközeg feladata leendő, további intézkedésig az erdőhivatal kerületében teljesítendő üzemrendezési teendők önálló végzése, miért is a pályázóknak az erdőrendezés terén teljes jártasságot kell kimutatni.

Ezen a IX. díjosztályba sorozott kezelő főerdészi, előléptetés esetén a X. díjosztályba sorozott I. osztályu erdészi állomással 800, illetőleg 700 frtnyi évi fizetés, 350 frt lótartási, 20 frt irodai átalány, 42 ürköbméter fajárandóság, 10 katast. hold földilletmény, szabad lakás, vagy annak hiányában a fizetés 15 százaléka lakpénzül van összekötve.

Pályázni óhajtók felhivatnak, miszerint az 1879. évi XXXI. t.-cz. 36. §-ában feltételezett szakképzettségüket, az ujonnan belépők pedig ezen felül erős és ép testalkatukat, különösen jó látó- és halló képességüket, megyei- vagy kincstári erdészeti orvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illelőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban tökéletes bírását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket, folyó évi augusztushó 10-ig alulirt erdőhivatalhoz nyujtsák be.

Zsarnóczán, 1883. júniushó 23-án.

M. kir. erdőhivatal.